

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งเพื่อศึกษาความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ระดับมัธยมศึกษา
2. ประชาคมอาเซียน
3. บทบาทการขับเคลื่อนการศึกษาในประชาคมอาเซียน
4. แนวคิดและทฤษฎีของการเตรียมความพร้อม
5. สภาพทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ระดับมัธยมศึกษา

คำว่า "ASEAN" เป็นคำย่อมาจาก Association of Southeast Asian Nations แปลเป็นภาษาไทยอย่างเป็นทางการ โดยกระทรวงการต่างประเทศของไทยว่า "สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" เป็นที่มาของชื่อ "ASEAN" ปรากฏในคำประกาศปฏิญญาอาเซียนที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 ว่า "รัฐมนตรีแห่งสหประชาชาติอาเซียนด้านการเมือง/รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอินโดนีเซีย รองนายกรัฐมนตรีแห่งมาเลเซีย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศฟิลิปปินส์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสิงคโปร์ และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทย ประกาศ ณ ที่นี้ ให้ก่อตั้งสมาคมเพื่อความร่วมมือแห่งภูมิภาคสำหรับประเทศแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยให้ใช้ชื่อว่า Association of Southeast Asian (ASEAN)" และคำว่า "ประชาคมอาเซียน" (ASEAN Community) เป็นการสร้างสังคมภูมิภาคให้พลเมืองของทั้งสิบรัฐพลสมาชิกอาเซียนอยู่ร่วมกันอย่างฉันญาติมิตรในครอบครัวเดียวกันหรือเป็นเพื่อนร่วมชุมชนหมู่บ้านเดียวกันอาเซียนหรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้ก่อตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค ชำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ การพัฒนาทาง

สังคมและวัฒนธรรม การกินคืออยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค และผลประโยชน์ร่วมกัน
ของประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์
สิงคโปร์ บรูไน เวียดนาม พม่า ลาว และกัมพูชา

อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและเป็นตัวอย่าง
ของการรวมตัวของกลุ่มประเทศที่มีการต่อรองในเวทีการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
ความก้าวหน้าของอาเซียนมีปัจจัยจากความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างรัฐสมาชิกอัน
ก่อให้เกิดบรรยากาศที่สร้างสรรค์และเอื้อต่อความร่วมมือระหว่างกันทำให้สถานการณ์ใน
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้เปลี่ยนผ่านแห่งภาวะความตึงเครียดและการเผชิญหน้าในยุค
สงครามเย็นมาสู่ความมีเสถียรภาพความมั่นคงและความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการ โครงการเกี่ยวกับการ
จัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ โครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน : Spirit of
ASEAN โดยคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการเพื่อพัฒนาให้มีความพร้อมและมีศักยภาพใน
การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนเป็นศูนย์การเรียนรู้อาเซียนจำนวน 68 โรงเรียน
โรงเรียน 3 รูปแบบ คือ 1) โรงเรียน Sister School จำนวน 30 โรงเรียน 2) โรงเรียน Buffer School
จำนวน 24 โรงเรียน 3) ASEAN Focus School จำนวน 14 โรงเรียน ทั้งนี้มีโรงเรียนที่เป็นเครือข่าย
มากกว่า 500 โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าวขณะนี้กำลังดำเนินการพัฒนาโรงเรียน
สู่ประชาคมอาเซียน และจัดกิจกรรมในโรงเรียนและสร้างความตระหนักเกี่ยวกับประชาคม
อาเซียน

ผลการทำงานที่ผ่านมา โรงเรียนได้จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้ผ่านสื่อ
อุปกรณ์ รูปภาพ วิดีทัศน์ นิทรรศการ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการติดต่อสื่อสารกับ
โรงเรียนในประเทศสมาชิกสมาคมอาเซียนทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อ ICT (Information
Communication Technology) ซึ่งกิจกรรมที่กล่าวมาเป็นการออกแบบและจัดประสบการณ์ให้
โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้นักเรียนใน โรงเรียนที่เป็นศูนย์อาเซียนและโรงเรียนเครือข่ายได้ลงมือ
ปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงและ
มีกิจกรรมค่ายสร้างสรรค์ที่เน้นการสร้างความตระหนักเรื่องประชาคมอาเซียน

ดังนั้น เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างสูงสุด อันจะเป็นพลังขับเคลื่อน
การพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียนในทุกพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา พิจารณาเห็นว่า การสร้าง
ศักยภาพให้แก่สถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนเป็นเรื่อง

สำคัญที่ที่ผลต่อการเตรียมความพร้อมผู้การเป็นประชาคมอาเซียน จึงได้จัดทำเอกสารแนวทางการจัดการเรียนรู้ผู้ประชาคมอาเซียน เป็นการเตรียมความพร้อมของเด็กไทย เพื่อการอยู่ร่วมกับประชาชนของประเทศต่าง ๆ ในประชาคมอาเซียน ในปี 2558

การศึกษาการนำแนวคิดการศึกษาผู้ประชาคมอาเซียน เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ในการดำเนินการ จึงเน้นที่การผสมผสานแนวคิดดังกล่าวเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษา ให้การทำงานทั้งหมดเป็นการทำงานปกติ กล่าวคือ จัดเป็น 1) รายวิชาพื้นฐาน 2) รายวิชาเพิ่มเติม และ 3) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยเป็นการประกันผลได้ว่าผู้เรียนมีคุณภาพตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้ ขณะเดียวกันก็เป็นการเตรียมการให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติค่านิยมของพลเมืองไทยที่มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถอยู่ในประชาคมอาเซียน ได้อย่างดี

สำหรับ โรงเรียน Sister School และ Buffer School อาจมีการพัฒนาที่ผู้เรียนในส่วน การเตรียมการผู้ประชาคมอาเซียนที่มีความเข้มข้นของการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ซึ่งเป็นภาษาของอาเซียน เรื่องของการใช้ภาษาต่างประเทศที่สองที่เป็นภาษาเพื่อนบ้าน รวมไปถึงจนถึงการศึกษาเพื่อความเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีระบบการสื่อสารที่เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ในการติดต่อสื่อสารและเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียนอื่น ๆ ในประเทศอาเซียน ในเอกสารฉบับนี้ เน้นสร้างความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับการเตรียมการเข้าสู่อาเซียน โดยเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นผลิตผลการทำงานของ โรงเรียน ASEAN Focus School ที่จะเป็นตัวอย่างการดำเนินการสำหรับโรงเรียนทั่วไป ได้นำไปปรับใช้ในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ในบริบทของสถานศึกษาของตนเองต่อไปได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2554 : 1-2)

การบริหารจัดการเรียนรู้ผู้ประชาคมอาเซียนให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเด็กไทยให้มีศักยภาพและคุณลักษณะที่จะดำรงชีวิตในประชาคมอาเซียน ได้อย่างมีความสุข หน่วยงานด้าน การศึกษาทุกระดับ ตลอดจนทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องร่วมมือกัน

1. แนวทางการบริหารจัดการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม ประเมินผล เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้อุ้ประชาคมอาเซียนบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

1.1 กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ โครงการ และกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ผู้ประชาคม อาเซียน

1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์

1.3 ประชุม อบรม ชี้อเนง สร้างความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับ
การดำเนินงานการพัฒนาการเรียนรู้อาเซียนแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์
ครู และ ผู้เกี่ยวข้อง

1.4 สนับสนุนและจัดสรรงบประมาณให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ
สถานศึกษา ในการดำเนินงาน

1.5 พัฒนาสื่อสำหรับสถานศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้

1.6 เสริมสร้างความตระหนัก ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคม
อาเซียน

1.7 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบที่หลากหลาย
เช่น การประกวด การแข่งขัน การจัดกิจกรรม การแลกเปลี่ยนนักเรียน เป็นต้น

1.8 ส่งเสริมสนับสนุนให้จัดตั้งองค์กรดำเนินงานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน
เช่น สมาคม/ชมรมครูอาเซียน

1.9 กำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาและ
สถานศึกษา

1.10 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่หลากหลาย
2. แนวทางการบริหารจัดการของเขตพื้นที่ศึกษาการบริหารจัดการพัฒนา
การเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ สถานศึกษาควรมีแนว
ทางการบริหาร จัดการ ดังนี้

2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ
การสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และบุคลากรอื่น
ที่เกี่ยวข้อง

2.2 ประชุมคณะกรรมการ สร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักใน
การดำเนินงาน ตลอดแนว พรอมวางแผนกำหนดกิจกรรม และปฏิทินการดำเนินงาน

2.3 ส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาและ
สถานศึกษา เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ เอกสาร เป็นต้น

2.4 วางแผนพัฒนาครู ผู้บริหาร บุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง

2.5 จัดตั้งเครือข่ายในระดับเขตพื้นที่ มีผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด ผู้แทนหอการค้าจังหวัด ผู้แทนฝ่ายความมั่นคง ผู้แทน ฝ่ายวัฒนธรรม ผู้แทนองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น

2.6 กำหนดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานการพัฒนาการเรียนรู้อู่ ประชาคมอาเซียนเป็นประจำทุกปีการศึกษา ในช่วงวันอาเซียน (วันที่ 8 สิงหาคมของทุกปี) หรือช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยกำหนดให้มีกิจกรรมประกวด แข่งขัน อันแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

2.7 ส่งเสริมสนับสนุนให้จัดตั้งองค์กรดำเนินงานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เช่น สมาคม/ชมรมครูอาเซียน

2.8 กำหนดให้มีการวางแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นระบบ และรายงานการดำเนินงาน

2.9 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่หลากหลาย

3. แนวทางการบริหารจัดการของสถานศึกษา การบริหารจัดการพัฒนาการเรียนรู้อู่ประชาคมอาเซียนให้บรรลุเป้าหมาย สถานศึกษาควรมีแนวทางทางการดำเนินงานและจัดการ ดังนี้

3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ สถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบการพัฒนาการเรียนรู้อู่ประชาคมอาเซียนและผู้แทนจากหน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน

3.2 ประชุมคณะกรรมการ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในการดำเนินงานตลอดแนว พร้อมวางแผนกำหนดกิจกรรม และปฏิทินการดำเนินงาน

3.3 ส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงาน เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ เอกสาร เป็นต้น

3.4 วางแผนพัฒนาครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 จัดตั้งเครือข่ายในสถานศึกษา มีผู้เกี่ยวข้อง เช่น นายอำเภอ ผู้แทน ฝ่ายวัฒนธรรม ผู้แทนสำนักงานเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

3.6 กำหนดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนเป็นประจำทุกปี โดยกำหนดให้มีกิจกรรมประกวด แข่งขัน อันแสดงให้เห็นถึง ความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

3.7 กำหนดให้มีการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

3.8 สนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นสมาชิกสมาคม/ชมรมครูอาเซียนทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ

3.9 มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน พร้อมประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน อย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่หลากหลาย

4. แนวทางการส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงาน องค์กร เครื่องข่ายอื่น ๆ

4.1 จัดทำโครงการผู้นำเยาวชนอาเซียนในเชิงวิชาการ สันทนาการ วัฒนธรรม และให้ผู้เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้

4.2 บูรณาการขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต เพื่อ เสริมสร้างพลังแก่เยาวชนอาเซียน

4.3 สร้างความรู้สึกร่วมกันหนึ่งเดียวกันด้วยการจัดตั้งเครือข่ายเยาวชนอาเซียน พัฒนาเครือข่ายผู้นำเยาวชนอาเซียน ให้มีความแข็งแกร่งระดับภูมิภาคในด้านต่าง ๆ (ประเพณี วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม) ด้วยการให้องค์กรของรัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานอื่นเข้ามามีส่วนร่วม

4.4 ใช้ศิลปะ วัฒนธรรม และสื่อเทคโนโลยี เป็นสื่อ ในการพัฒนาวัฒนธรรมของ ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียน

4.5 ส่งเสริมภาวะผู้นำเพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการศึกษา ทั้งในและ นอกโรงเรียน ควบคู่ไปกับการส่งเสริมมิตรภาพและความร่วมมือระหว่างกันในภูมิภาค

4.6 ส่งเสริมให้เยาวชนแบ่งปันความคิดและเป้าหมายรวมกันด้วยการสร้างเครือข่ายและนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อให้มีความเข้าใจร่วมกันภายใต้การสนับสนุนขององค์กรภาครัฐ และเอกชน

4.7 จัดทำโครงการเสียงจากเยาวชนอาเซียนสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ข้อเสนอของเยาวชนอาเซียนเป็นรูปธรรม ได้แก่ โครงการอาสาสมัครสอนหนังสือแก่เยาวชนด้อยโอกาส โดยจัดตั้ง เครือข่ายยุวทูตด้านการศึกษาในอาเซียน เพื่อสนับสนุนพลังของเยาวชนในการจัดการศึกษา แก่ ผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาตลอดชีวิต

4.8 จัดตั้งชมรมวัฒนธรรมอาเซียนในสถานศึกษาเพื่อเผยแพร่กิจกรรมและวัฒนธรรมที่หลากหลายของภูมิภาค

4.9 มีเว็บไซต์เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างเยาวชนอาเซียน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี และเครือข่ายของเยาวชนอาเซียน

5. การนิเทศภายใน ติดตาม การประเมินผลการดำเนินงาน การดำเนินการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน จะประสบความสำเร็จ และบรรลุผลได้เป็นอย่างดี เป็นรูปธรรม นอกจากจะใช้การบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพแล้ว การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้เกี่ยวข้องของ ทุกภาคส่วน ต้องรวมพลังกันให้การส่งเสริมสนับสนุนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลให้มีการดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเน้นการนิเทศที่เป็น กัลยาณมิตร ผู้นิเทศเป็นผู้ให้ คำปรึกษาและพี่เลี้ยงแก่สถานศึกษาและครูผู้สอนรอบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล เพื่อให้ บรรลุผลตามเป้าหมาย กำหนดกรอบ การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลในด้านต่าง ๆ ดังนี้

5.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน

5.1.1 ด้านความรู้

5.1.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

5.1.3 ด้านเจตคติ

5.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

5.2.1 คุณภาพวิชาการ

5.2.2 คุณภาพครู

5.3 ด้านการบริหารจัดการ

5.3.1 ด้านคุณภาพของผู้บริหารและครู

5.3.2 ด้านการส่งเสริมสนับสนุน

การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ดำเนินการเป็นขั้นตอนและกระบวนการ ดังนี้

1. ประเมินความพร้อมก่อนดำเนินงาน การประเมินความพร้อมก่อนดำเนินงาน ของสถานศึกษา เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นสำหรับใช้วางแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และพัฒนาที่เหมาะสม ดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ความพร้อม ของหลักสูตร ความสามารถของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน นำมาวิเคราะห์จัดทำเป็นฐานข้อมูล

1.2 ร่วมวางแผนการนิเทศ โดยนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้อิงเคราะห์ไว้มาวางแผน พัฒนาตามลำดับ ดังนี้

1.2.1 สร้างความตระหนัก

1.2.2 ร่วมกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา

1.2.3 ร่วมประชุมกำหนดรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานของ

สถานศึกษา

1.2.4 ให้ความรู้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะการดำเนินการจัดกิจกรรม

ต่างๆ

1.2.5 ร่วมจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน/รายงาน

1.2.6 รวบรวมข้อมูลที่เป็นจุดพัฒนา/จุดเด่น เพื่อนำไปวางแผนสนับสนุน

การพัฒนาต่อไป

2. นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน การนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผล การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตั้งแต่สถานศึกษาได้มีการวางแผนพัฒนาบุคลากร การจัดทำหลักสูตร ของสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้โดยมีขั้นตอนการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผล ดังนี้

2.1 ศึกษาผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

2.2 ให้ความปรึกษา แนะนำตามสถานการณ์ปัญหาของแต่ละสถานศึกษา

2.3 รวบรวมปัญหา และข้อเสนอแนะ เพื่อดำเนินการสนับสนุนให้เกิด

การนิเทศ ภายใต้อย่างต่อเนื่อง

2.4 ประเมินสภาพความสำเร็จของสถานศึกษา สังเคราะห์และสะท้อนผล

2.5 รวบรวมกิจกรรม/ภาพความสำเร็จของสถานศึกษา และถอดความรู้

เพื่อหาตัวแบบที่ดีที่สุด (Best Practice) และเผยแพร่ในวงกว้างต่อไป โดยอาจจัดทำในลักษณะของการจัดการความรู้ (KM) และนำ Best Practice ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ (KM)

2.6 นำผลการประเมิน ไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาและผลงคุณภาพ

ให้มี ความยั่งยืนต่อไป

3. การประเมินผลหลังดำเนินงาน การประเมินผลหลังดำเนินงาน เป็นการประเมิน เมื่อสิ้นปีการศึกษาเพื่อสรุปรายงานผู้เกี่ยวข้อง และประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

3.1 จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานในแต่ละระดับ

3.2 คัดเลือกตัวแบบที่ดีที่สุด (Best Practice) ในระดับสถานศึกษาและเขตพื้นที่

3.3 เผยแพร่ผลงาน โดยจัดนิทรรศการ/ ถอดความรู/ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับชาติ

3.4 ประกาศเกียรติคุณให้รางวัล

4. การพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในสถานศึกษาทั้งระบบ ในการจัดการ เรียนรู้เพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ตัวนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อความสำเร็จที่ยั่งยืนทั้งตัว นักเรียนเองและสถานศึกษา จำเป็นจะต้องดำเนินงานตามหลักการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ โดย บูรณาการในทุกด้าน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงาน บุคคล และงานบริหารงานทั่วไป โดยให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมคิดรวมทำ.

4.1 ด้านการบริหารจัดการ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะผลักดันให้การดำเนินงาน บรรลุตามเป้าหมาย ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จก็คือ ผู้บริหาร ที่ต้องรับรู้ เข้าใจ และยอมรับงานนี้อย่างจริงจัง ซึ่งมีกระบวนการในการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่สำคัญ ดังนี้

4.1.1 นำเรื่องอาเซียนเขาเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของสถานศึกษา

4.1.2 สร้างความเข้าใจร่วมกันในเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทั้ง ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน

4.1.3 กำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

4.1.4 กำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจน

4.1.5 มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อาเซียนในสถานศึกษา

4.1.6 สร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรในโรงเรียนที่ร่วมดำเนินงานอย่างจริงจัง

4.1.7 มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน

- 4.1.8 จัดสรรงบประมาณ สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานอย่าง
เพียงพอ
- 4.1.9 พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาโดยเฉพาะครูผู้สอนให้มีความรู้ความ
เข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน
- 4.1.10 จัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และ
กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียน
- 4.1.11 มีการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานกับผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กร
ปกครอง ส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน
- 4.1.12 มีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอก
สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- 4.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้
สามารถดำเนินชีวิตด้วยดีในประชาคมอาเซียน ซึ่งต้องดำเนินงานทั้งระบบในสถานศึกษา
ในทุก ๆ ด้านงานวิชาการหรืองานจัดการเรียนรู้ถือเป็นงานหลัก เป็นงานที่จะส่งผลโดยตรงให้
การจัดการศึกษา บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ ควรจะต้องมีการวิเคราะห์ความสอดคล้อง
ระหว่างหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 แผนยุทธศาสตร์อาเซียน
ของชาติ/ กระทรวงศึกษาธิการ และเป้าหมายของการเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อกำหนดเป็น
หลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการทุกกิจกรรมทั้งระบบ โรงเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ในชั้น
เรียน กิจกรรม ทั้งภายใน โรงเรียนและ ภายนอก โรงเรียน นอกจากนี้จะต้องเป็นหลักสูตรที่ยึด
ผลการเรียนรู้ เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเป็นกิจกรรมที่มี
ความหมายต่อผู้เรียน/ชุมชน
- 4.3 ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องจัดกิจกรรม
ทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนการสอน และที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรง โดยมีแนวทางใน
การดำเนินงาน ดังนี้
- 4.3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมายของ
การพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
- 4.3.2 กำหนดรูปแบบ แนวการดำเนินงานจัดกิจกรรม รวมทั้งงบประมาณ
และทรัพยากรสนับสนุน และกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน
- 4.3.3 สร้างความรู้ความเข้าใจและการยอมรับร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง
ทุกฝ่าย เกี่ยวกับวัตถุประสงค์และแผนงาน

4.3.4 ดำเนินกิจกรรมตามแผน

4.3.5 มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์และการประสานงานทั้งภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษา และชุมชน

4.3.6 มีการติดตามประเมินการจัดกิจกรรมและนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุง การจัดกิจกรรม

4.3.7 มีการจัดเก็บข้อมูลและรายงานอย่างเป็นระบบรวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยใช้เครือข่ายการสื่อสาร ในท้องถิ่น

4.4 ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกับชุมชน และให้ชุมชนรวมทั้งหน่วยงานภายนอกเป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น

4.4.1 สถานศึกษาจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน

4.4.2 ส่งเสริมให้บุคคลภูมิปัญญาในท้องถิ่นรวมให้การเรียนรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างความตระหนักในบทบาทของการเป็นแหล่ง เรียนรู้และต้นแบบวิถีชีวิตอันดีงามของไทยที่จะสืบทอดแก่เด็กไทย

4.4.3 ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นและส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

4.4.4 สถานศึกษาและชุมชนรวมทั้งเครือข่ายการพัฒนา มีการจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างหลากหลายรวมทั้งการให้ความรู้แก่นักเรียนและประชาชนในท้องถิ่น การนิเทศภายใน การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมสำคัญในกระบวนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้ เป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายของการพัฒนา เป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน ระหว่างผู้ นิเทศกับผู้รับนิเทศ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย งานวิชาการหรือการจัดการเรียนรู้เป็นงานหลักของการพัฒนาทั้งระบบในสถานศึกษา เพราะคุณภาพการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้การนิเทศงานวิชาการจึงมี ความสำคัญควรดำเนินการ ดังนี้

1) คณะกรรมการนิเทศภายใน โรงเรียนควรประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ช่วย ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ที่ปรึกษาภายนอก โรงเรียน หัวหน้าสายชั้น หัวหน้า กลุ่มสาระ ครูผู้ชำนาญการ สอนแม่แบบ ฯลฯ

2) การนิเทศควรวีศหลัก ดังนี้

2.1) เน้นความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงานเพื่อให้งานเป็นไปสุ
เป้าหมายที่ต้องการ

2.2) ใช้วิธีการนิเทศที่ช่วยให้ครูรู้สึกมั่นคงมีความเชื่อมั่นและมั่นใจ
ในความสามารถ ของตนเอง รวมทั้งเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงออกซึ่งความสามารถของตน
และพัฒนาความสามารถ อย่างเต็มที่

2.3) การนิเทศจะต้องมุ่งให้ครูเรียนรู้ว่าอะไรคือปัญหา และกลาริเริ่ม
ในการหา วิธีการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น

2.4) การนิเทศจะต้องสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองสร้างความเข้าใจ
อันดีต่อกัน ระหว่างผู้นิเทศกับครู และระหว่างครูด้วยกันเอง รวมทั้งสร้างขวัญกำลังใจแก่ครู

2.5) ใช้กิจกรรมการนิเทศที่หลากหลาย เช่น การสาธิต การสังเกต
การสอนในชั้นเรียน การประชุมปรึกษาในกลุ่มย่อย การเยี่ยมชั้นเรียน การปฏิบัติภายใต้
คำแนะนำ การนิเทศ ตนเอง นิเทศโดยเพื่อนครูสัญญา นิเทศโดยผู้นิเทศภายในสถานศึกษา

2.6) สร้างเครือข่ายการนิเทศด้วยการระดมสรรพกำลังจากทุกฝ่าย
เพื่อช่วยส่งเสริม และสนับสนุนการนิเทศอย่างเป็นระบบในสถานศึกษา ทั้งนี้ ในการ
ดำเนินงานนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะ การดำเนินงาน
ดังนี้

2.6.1 ให้ครูเรียนรู้จากการสอนของตนในสภาพจริง การ
ฝึกรอบรมไม่สามารถทำให้ครูเกิด การเรียนรู้ทุกเรื่องที่เป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้
การเรียนรู้จากการสอนในสภาพจริงจะช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้ในระดับลึกอันจะนำไปสู่การ
เข้าใจและการแก้ไขพัฒนาให้ดีขึ้น การเรียนรู้ ของครูในช่วงนี้ต้องการกัลยาณมิตรสนับสนุน
และเป็นเพื่อนร่วมเรียนรู้กับครู การสังเกตการสอน การรับฟัง การกระตุ้น การตั้งคำถาม และ
การให้ข้อมูลที่เป็นความจริง จะช่วยให้ครูได้ภาพที่ชัดเจน อันจะนำไปสู่การพัฒนาการจัดการ
เรียนรู้ต่อไป

2.6.2 การเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนครู
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างครู ช่วยให้ครูมองเห็นภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาชัดเจนและ
มั่นใจยิ่งขึ้น ที่สำคัญ คือ เป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ อันเป็นปัจจัยสำคัญของ
การเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน

2.6.3 ใช้การนิเทศแบบร่วมพัฒนาที่สามารถเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของ ครู ได้จากการที่ครู ไม่ยอมรับการนิเทศแบบเดิม เป็นการพัฒนา เครื่องข่ายแนวร่วมการนิเทศ ภายใน โรงเรียนให้สามารถดำเนินงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การติดตามและประเมินผล การติดตามและประเมินผลจะต้องดำเนินการร่วมกันในทุก ๆ ฝ่าย เป็นขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคม อาเซียนบรรลุผลมากน้อยเพียงใดด้วยเหตุปัจจัยอะไรบ้าง มีข้อบกพร่องใดที่ต้อง ปรับปรุงและพัฒนาต่อไป การติดตามประเมินผลควรมีแนวทาง ดังนี้

- 1) มีการรวบรวมข้อมูลอย่างมีแบบแผนและต่อเนื่อง ครอบคลุมและใช้วิธีการที่ หลากหลาย
  - 2) เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างการทำงานที่มีการวิเคราะห์ข้อมูล และ ปรับปรุงอย่างทันเหตุการณ์
  - 3) วิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ว่าดำเนินไปตามเป้าหมายและ แผนงานที่ร่วมกันกำหนด ไว้เพียงใด
  - 4) มีการกำหนดดัชนีชี้วัดสภาพความสำเร็จในการดำเนินงาน ทั้งระบบใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงาน บุคคล และงานบริหารงานทั่วไป แล้วมีการสร้างเครื่องมือประเมิน แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ ประชาคมอาเซียน การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลสำคัญ ใน การส่งเสริม สนับสนุนและช่วยเหลือครู โดยเน้นให้ครูเริ่มจากการวิเคราะห์หลักสูตร สถานศึกษา จัดทำหน่วยการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความ ตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีพร้อมที่จะปรับเปลี่ยน และเตรียมตัวรับความ เปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับ อาเซียนที่จะต้องเผชิญในอนาคต แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคม อาเซียน มีขั้นตอนดำเนิน การดังนี้
- ขั้นที่ 1 วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางเพื่อจัดทำสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระ การเรียนรู้ต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอาเซียน โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม จะมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนโดยตรง
- ขั้นที่ 2 จัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการประชาคมอาเซียน โดยทำตารางระบุ ชื่อ หน่วย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ เวลา และน้ำหนักคะแนน
- ขั้นที่ 3 จัดทำแผนผังความคิดหน่วยการเรียนรู้ ขั้นตอนนี้เป็นการวางแผน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บูรณาการกับสาระการเรียนรู้ และตัวชี้วัด เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์

ร่วมกัน ซึ่งการวางแผนการจัดกิจกรรมนี้ จะกำหนดหัวข้อเรื่องไว้ตรงกลางแยกเป็นหน่วยย่อย เพื่อแสดง ความสัมพันธ์ของการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ขั้นที่ 4 ออกแบบการจัดการเรียนรู้ แบบย้อนกลับ (Backward Design) โดยทำ ตาราง 4 ของ ซองแรกเป็นเป้าหมาย ได้แก่ การกำหนดสาระสำคัญ จากมาตรฐาน/ตัวชี้วัด ของที่ 2 การวัดและประเมินผล กำหนดชิ้นงาน/ภาระงานของผู้เรียน ตามสาระสำคัญ ของที่ 3 กำหนด กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และช่องที่ 4 คำถามสำคัญ เป็นคำถามท้าทาย จากการนำ ความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้

ขั้นที่ 5 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้เป็นการนำสิ่งที่ออกแบบการเรียนรู้ไว้มา เขียนแผนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนสามารถจัดทำได้หลากหลายรูปแบบตาม ความพร้อมของสถานศึกษา ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอาเซียน โดยตรง
2. การจัดการเรียนรู้บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ โดยใช้กลุ่มสาระ การเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นแกน
3. การจัดทำรายวิชาเพิ่มเติม โดยการกำหนดผลการเรียนรู้ แล้วนำมาเขียน คำอธิบาย รายวิชา และนำไปจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ออกแบบการเรียนรู้ และเขียนแผน การจัดการเรียนรู้เพื่อ นำไปใช้จัดการเรียนรู้ต่อไป
4. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความ ชำนาญ และประสบการณ์ของผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องอาเซียน เช่น กิจกรรมชุมนุม ชมรมอาเซียน ลูกเสือ ยุวกาชาด อาเซียน เป็นต้น
5. การจัดกิจกรรมเสริม เพื่อเสริมความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักเกี่ยวกับ เรื่อง อาเซียน เช่น จัดประชาคมอาเซียน จัดงานสัปดาห์อาเซียน กิจกรรมภาษาอาเซียนนำรู้ ชุมชนคนรักอาเซียน ASEAN Song เปิดโลกอาเซียน เป็นต้น

สรุปได้ว่า เป็นการวางแผนและกำหนด ความต้องการที่จะดำเนินการการบริหาร จัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเด็กไทย ให้มีศักยภาพและ คุณลักษณะที่จะดำรงชีวิตในประชาคมอาเซียนได้อย่างมีความสุข หน่วยงานด้าน การศึกษา ทุกระดับ ตลอดจนทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องร่วมมือกัน

ประชาคมอาเซียน

1. พัฒนาการของอาเซียนสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations : ASEAN) หรืออาเซียนจัดตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) ซึ่งลงนามโดยรัฐมนตรีของ 5 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์และราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 ต่อมาบรูไนดารุสซาลาม ได้เข้าเป็นสมาชิกอันดับที่ 6 เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2527 สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเข้าเป็นประเทศสมาชิกอันดับที่ 7 เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสหภาพพม่าเข้าเป็นสมาชิกประเทศที่ 8 และ 9 ตามลำดับ เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 และราชอาณาจักรกัมพูชาเข้าเป็นประเทศสมาชิกประเทศที่ 10 เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2542 รวมสมาชิกทั้งสิ้นจำนวน 10 ประเทศ (กระทรวงการต่างประเทศ. 2554ก)

การดำเนินงานในช่วงแรกของสมาคมอาเซียนเป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งระหว่างกัน จึงเน้นเรื่องของการเมืองและความมั่นคงเป็นหลัก จากนั้นจึงเป็นช่วงของการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอาเซียน และมุ่งพัฒนาสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในท้ายที่สุด

พัฒนาการสำคัญของอาเซียนที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเริ่มจากความพยายามที่จะสร้างกลุ่มเศรษฐกิจภายในอาเซียนขึ้นเพื่อให้อาเซียนสามารถรับมือกับสถานการณ์ระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและกระแสดการบูรณาการทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอื่นได้ ดังนั้นในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 4 ที่สิงคโปร์ เมื่อปี พ.ศ. 2535 ผู้นำรัฐบาลอาเซียนได้ตัดสินใจจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area) ขึ้น และเพื่อให้อาเซียนมีความเป็นปึกแผ่นทั้งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนได้เห็นพ้องในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University) ซึ่งเป็นแนวคิดเบื้องต้นที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของอาเซียนโดยใช้การศึกษาเป็นกลไกในการสร้างความเข้าใจกันในหมู่ประชาชนอาเซียนและการส่งเสริมให้เกิดการเคลื่อนย้ายระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยในระยะแรกให้จัดตั้งเป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยของประเทศสมาชิกอาเซียนเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network) จึงได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2538

ต่อมาผู้นำรัฐบาลอาเซียน ได้เห็นชอบต่อเอกสารวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 ในการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการครั้งที่ 2 เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2540 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ โดยประเทศไทยเป็นผู้ริเริ่มให้ผู้นำรัฐบาลอาเซียนรับรองเอกสารวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 (พ.ศ. 2563) (ASEAN Vision 2020) ในโอกาสครบรอบ 30 ปี ของการจัดตั้งอาเซียน ซึ่งกำหนดทิศทางและเป้าหมายของการดำเนินความร่วมมือในอาเซียนทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งความร่วมมือกับภายนอกภูมิภาคเพื่อให้อาเซียนเป็นวงสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (A Concert of Southeast Asian Nations) หุ้นส่วนในการพัฒนาอย่างมีพลวัต (A Partnership in Dynamic Development) ชุมชนแห่งสังคมที่เอื้ออาทร (A Community of Caring Societies) และภูมิภาคอาเซียนที่มุ่งปฏิสัมพันธ์กับภายนอก (An Outward-looking ASEAN)

เพื่อมุ่งพัฒนาวิสัยทัศน์อาเซียนดังกล่าว ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 6 ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนามเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2541 ได้ให้การรับรองแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการตามวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 (Hanoi Plan of Action to Implement the ASEAN Vision 2020: HPA) หรือแผนปฏิบัติการฮานอย (Hanoi Action Plan) สำหรับช่วงปี พ.ศ. 2542 – 2547 เพื่อใช้เป็นกรอบความร่วมมือของอาเซียนในการดำเนินความร่วมมือของอาเซียนในการดำเนินความร่วมมือให้บรรลุเป้าหมายของการมีความมั่นคงทางการเมือง การรวมตัวทางเศรษฐกิจอย่างเหนียวแน่น เสถียรภาพและประชากรที่มีคุณภาพที่ได้อย่างทั่วถึง รวมถึงความร่วมมือด้านสังคมหรือความร่วมมือเฉพาะด้าน (Functional Cooperation) ซึ่งเป็นความร่วมมือด้านอื่น ๆ ที่มีใช้ด้านการเมืองและเศรษฐกิจ ได้แก่ การพัฒนาสังคม ความมั่นคงทางสังคม วัฒนธรรมและสารสนเทศ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชน โดยต้องทำให้มีผลเป็นรูปธรรมภายในการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนต่อมาในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 9 ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซียได้มีการลงนามใน Bali Concord II ที่กำหนดให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ขึ้น ภายในปี ค.ศ. 2020 โดยประกอบด้วยสามเสาหลัก คือประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) และเพื่อสานต่อแผนปฏิบัติการที่หมดวาระในปี พ.ศ. 2547 ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 10 ณ นครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ให้การรับรองแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (Vientiane Action Plan) สำหรับ

ช่วงปี พ.ศ. 2547 – 2553 เพื่อใช้เป็นกรอบในการสานต่อความร่วมมือเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียนต่อไป

ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 12 ณ เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2550 ที่ประชุมได้เห็นชอบให้เลื่อนเวลาในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเร็วขึ้นเป็นภายในปี ค.ศ. 2015 เพื่อให้อาเซียนสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งปัจจุบันและความท้าทายใหม่ ๆ ในอนาคต ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 ที่ประเทศสิงคโปร์เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ผู้นำอาเซียนได้ให้การรับรองกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) เพื่อเป็นกลไกในการปรับปรุงการทำงานของอาเซียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกรอบในการทำงานที่ชัดเจนและสามารถปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง กฎบัตรอาเซียนเป็นเสมือนธรรมนูญของอาเซียนที่วางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรจัดระบบการทำงานและบริหารกลไกความร่วมมือระหว่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี ค.ศ. 2015 (กระทรวงการต่างประเทศ, 2554 : 14)

ในกฎบัตรอาเซียนได้บรรจุเรื่องการศึกษาวไว้ในบทที่ 1 ข้อย่อยที่ 10 ว่า “เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นด้านการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีพและด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างพลังประชาชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ประชาคมอาเซียน (develop human resources through closer cooperation in education and life-long learning, and in science and technology, for the empowerment of the peoples of ASEAN and for the strengthening of the ASEAN Community)” ซึ่งที่ประชุมเห็นว่าความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียนและเป็นมิติที่สำคัญของเสาหลักทั้งสามด้านของประชาคมอาเซียน และได้ย้ำถึงบทบาทของการศึกษาในการเพิ่มความตระหนักในความเป็นอาเซียนและอัตลักษณ์ของอาเซียน รวมทั้งการส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมในอาเซียนหลังจากกฎบัตรอาเซียนได้มีการให้สัตยาบัน โดยประเทศสมาชิกครบทั้งสิบประเทศซึ่งขณะนี้ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งสิบประเทศได้ให้สัตยาบันกฎบัตรอาเซียนไปยังสำนักเลขาธิการอาเซียนแล้ว ส่งผลให้กฎบัตรอาเซียนมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2551 (กระทรวงการต่างประเทศ, 2554 ค)

นอกจากนี้ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 ได้มีการลงนามในประกาศร่วมแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน Declaration on the ASEAN Economic Community Blueprint AEC Blueprint) เพื่อใช้กำหนดทิศทาง/แผนงานด้านเศรษฐกิจในการรวมอาเซียน

10 ประเทศเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันพื้นฐานของความเท่าเทียมการไม่เลือกปฏิบัติ และการได้รับประโยชน์ร่วมกันอันจะนำไปสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015 ในท้ายที่สุดสำหรับแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community Blueprint APSC Blueprint) และแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint: ASCC Blueprint) ได้รับการรับรองและลงนามในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 14 ที่ชะอำ-หัวหิน เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2552 (กระทรวงการต่างประเทศ. 2554 ๗)

พัฒนาการที่สำคัญดังกล่าวส่งผลให้อาเซียนเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 จะมีผลกระทบต่อการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาระดับอุดมศึกษา เช่น การเปิดเสรีด้านการค้าสินค้าและบริการ ในอาเซียนจะส่งผลให้การจัดการศึกษาข้ามพรมแดนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนขยายตัวกว้างขวางมากขึ้น และการที่อาเซียนเห็นพ้องกันในการกำหนดให้ภาษาในการทำงานของอาเซียนเป็นภาษาอังกฤษ ลือให้เห็นว่าการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นเรื่องจำเป็นทั้งในโลกปัจจุบันและในอนาคต เป็นต้น หลายประเทศในอาเซียนได้มีการเตรียมการและดำเนินการพัฒนาขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนแล้ว เช่น ประเทศสิงคโปร์ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะความรู้ด้านภาษาอังกฤษในระดับที่ใช้งานในชีวิตประจำวัน ได้ตั้งแต่ในระดับพื้นฐาน และให้นักเรียนมีอิสระที่จะเลือกเรียนภาษาใดภาษาหนึ่งที่ไม่ใช่ภาษาท้องถิ่นเป็นภาษาที่สาม ประเทศมาเลเซียจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษ ประเทศฟิลิปปินส์สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. 2550)

ประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกหนึ่งของอาเซียนจำเป็นต้องเตรียมการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของอาเซียน ซึ่งผลกระทบที่สำคัญการศึกษาไทยคือการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษา การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนจะทำให้การเคลื่อนย้ายกำลังคน นักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาสะดวกขึ้น และการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษา ยังส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ ภาษาและวัฒนธรรมระหว่างกัน การศึกษาไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อผลิตกำลังคนของประเทศให้มีความพร้อมสำหรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

2. ประเทศสมาชิกอาเซียน

ประเทศสมาชิกอาเซียนประกอบด้วยประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย บรูไน คารุสชาลาม สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพพม่า และราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งข้อมูลพื้นฐานของประเทศสมาชิกอาเซียนมีดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานสำคัญของประเทศสมาชิกอาเซียน

ประเทศสมาชิกอาเซียน	ข้อมูลพื้นฐานสำคัญ				
	พื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)	ประชากร (ล้านคน)	ภาษาราชการ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)	ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI)
สาธารณรัฐอินโดนีเซีย	5,193,250	245.5 (ปี 50)	อินโดนีเซีย	432.9	0.728
มาเลเซีย	329,758	27.73 (ปี 51)	มาเลย์	211.8	0.811
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	298,170	91 (ปี 50)	ฟิลิปปินส์ และ อังกฤษ	142.3	0.771
สาธารณรัฐสิงคโปร์	699.4	4.6 (ปี 50)	อังกฤษจีน กลางมลายู และหมีพ	147.5	0.972
ราชอาณาจักรไทย	514,000	63 (ปี 51)	ไทย	272.13	0.781
บรูไน คารุสชาลาม	5,765	0.381371 (ปี 51)	มาเลย์	13.54	0.984

ประเทศสมาชิกอาเซียน	ข้อมูลพื้นฐานสำคัญ				
	พื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)	ประชากร (ล้านคน)	ภาษาราชการ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)	ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI)
สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม	331,690	87 (ปี 51)	เวียดนาม	73.5	0.7333
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	236,880	6 (ปี 51)	ลาว	3.94	0.601
สหภาพพม่า	657,740	48.8 (ปี 50)	พม่า	9.3	0.583
ราชอาณาจักรกัมพูชา	181,035	14.45 (ปี 50)	เขมร	8.63	0.598

ที่มา : ข้อมูลพื้นฐานของประเทศสมาชิกอาเซียน (เรียงลำดับตามการเข้าร่วมเป็นสมาชิก) (กระทรวงการต่างประเทศ. 2552 ก)

3. ความท้าทายของอาเซียนสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเกิดจากแนวคิด แผนปฏิบัติการ ปฏิญญาและยุทธศาสตร์ตามลำดับต่อไปนี้

วิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020

การที่อาเซียนต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ และสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง อาเซียนจึงต้องปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งพัฒนาการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ การลงนามในเอกสารวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 ในการประชุมอย่างไม่เป็นทางการของผู้นำรัฐบาลอาเซียน เมื่อเดือนธันวาคม 2540 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ที่ได้กำหนดทิศทางและเป้าหมายของการดำเนินการความร่วมมือในอาเซียนด้านสังคม เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งความร่วมมือกับภายนอกภูมิภาค โดยตั้งเป้าหมายว่าในปี พ.ศ. 2563 อาเซียน

จะเป็นวงสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หุ่นส่วนการพัฒนาอย่างมีพลวัต ชุมชนแห่งสังคมที่เอื้ออาทร และมุ่งปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

แผนปฏิบัติการฮานอย สำหรับช่วงปี พ.ศ. 2542 – 2547

เพื่อให้วิสัยทัศน์อาเซียนเกิดขึ้นได้จริง ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 15 – 16 ธันวาคม พ.ศ. 2541 ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม ที่ประชุมได้ให้การรับรองแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการตามวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 หรือแผนปฏิบัติการฮานอย สำหรับช่วงปี พ.ศ. 2542 – 2547 เพื่อใช้เป็นกรอบความร่วมมือของอาเซียนในการดำเนินความร่วมมือให้บรรลุเป้าหมายของการมีความมั่นคงทางการเมือง การรวมตัวทางเศรษฐกิจอย่างเหนียวแน่นเสถียรภาพและประชากรที่มีคุณภาพที่ดียิ่งตามเป้าหมายของวิสัยทัศน์อาเซียนปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียนฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) จากนั้นในปี พ.ศ. 2546 ที่อาเซียนครบรอบสามทศวรรษ ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 9 ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนได้มีแนวคิดร่วมกันที่จะปรับระบบการทำงานของอาเซียนให้มีประสิทธิภาพ การปรับโครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับภารกิจต่าง ๆ และการเป็นประชาคมอาเซียน รวมถึงแนวคิดเรื่องการจัดทำกฎบัตรอาเซียนเพื่อให้อาเซียนมีสภาพเป็นนิติบุคคล จึงได้มีการลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียนฉบับที่ 2 ที่มีจุดประสงค์เพื่อจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2020 โดยประกอบด้วยสามเสาหลักคือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

แผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ สำหรับช่วงปี พ.ศ. 2547 – 2553

เพื่อสานต่อแผนปฏิบัติการฮานอยหรือแผนงานฉบับแรกที่หมดวาระในปี พ.ศ. 2547 ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 10 ณ นครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้นำอาเซียนได้ให้การรับรองแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ เป็นแผนงานฉบับที่สองที่เป็นกลไกในการสานต่อความร่วมมือเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียนสำหรับช่วงปี พ.ศ. 2547 – 2553 โดยได้กำหนดแนวคิดหลักหรือ Theme ของแผนปฏิบัติการฯ ไว้ว่า “สู่ความมั่งคั่งและจุดหมายร่วมกันในประชาคมอาเซียนที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีสันติสุขและเอื้ออาทร” (Towards shared prosperity and destiny in an integrated, peaceful and caring ASEAN Community) VAP จึงเป็นการจัดลำดับความสำคัญของแผนงานและโครงการของประชาคมอาเซียนที่จะเร่งปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามแนวคิดหลักดังกล่าว โดยยึดสามเสาหลัก

ของอาเซียนในด้านความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง การรวมตัวทางเศรษฐกิจ และความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรม

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดตั้งประชาคมอาเซียนแบบสามเสาหลักสำคัญ VAP ได้กำหนดแนวคิดและยุทธศาสตร์ในสามเสาหลักอาเซียน ดังนี้

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ที่มีแนวคิดหลักในการส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพ ประชาธิปไตยและความมั่นคงในภูมิภาคในการร่วมมือทางการเมืองและความมั่นคงอย่างรอบด้าน โดยมุ่งยุทธศาสตร์ใน 5 ด้าน คือ

- 1.1 พัฒนาการทางด้านการเมือง
- 1.2 การเสริมสร้างบรรทัดฐานที่จะมีร่วมกัน
- 1.3 การเสริมสร้างความเข้าใจ
- 1.4 การแก้ปัญหาภายในโดยสันติ
- 1.5 การสร้างสันติภาพและการป้องกันข้อพิพาท

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ที่มีแนวคิดหลักในการส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาโดยการรวมตัวทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดขึ้น โดยมุ่งยุทธศาสตร์ 12 ด้าน ดังนี้

2.1 การรวมตัวของสินค้าและบริการสำคัญแรกเริ่ม 12 รายการ ได้แก่ 4 สาขาเร่งรัดภายในปี พ.ศ. 2553 คือ โทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ (e-ASEAN) ผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพ การท่องเที่ยวและการขนส่งทางอากาศ λογιστικήภายในปี พ.ศ. 2556 และสาขาอื่นภายในปี พ.ศ. 2558 ได้แก่ อิเล็กทรอนิกส์ ผลิตภัณฑ์ไม้ ยานยนต์ ผลิตภัณฑ์ยาง สิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม สินค้าเกษตร และการประมง

2.2 เขตการลงทุนอาเซียน โดยส่งเสริมการเปิดเสรี การลงทุนและการอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน

2.3 การค้าสินค้าโดยการมุ่งลดอุปสรรคด้านภาษี การอำนวยความสะดวกด้านการค้า เช่น สุลกากร การพัฒนาความร่วมมือด้านทรัพย์สินทางปัญญา ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมและการพัฒนาวิสาหกิจ

2.4 การค้าบริการ เช่น การเปิดเสรีด้านการบริการและการท่องเที่ยว

2.5 ความร่วมมือด้านการเงิน

2.6 การขนส่งทั้งการเคลื่อนย้ายคนและสินค้าอย่างเสรีในหลากหลายรูปแบบ

2.7 การโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างความเชื่อมโยงและมั่นคงในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2.8 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงการทำให้ประชาชนกินดีอยู่ดี การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี การบริการด้านวิชาการเพื่อตอบสนองต่อการรวมตัวทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อประโยชน์ในเชิงธุรกิจ และอุตสาหกรรม

2.9 พลังงาน โดยการเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอาเซียน โครงการเชื่อมโยงระบบพลังงานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า ก๊าซธรรมชาติ เป็นต้น รวมถึงการอนุรักษ์และการรักษาความปลอดภัย

2.10 สาขาการเกษตร สินค้าโภคภัณฑ์และป่าไม้ โดยเน้นพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มผลผลิตและส่งเสริมการค้าทั้งภายในอาเซียนและระหว่างอาเซียนกับประเทศภายนอก

2.11 การเสริมสร้างสถาบันของอาเซียน เช่น การกำหนดกลไกการยุติข้อพิพาท การจัดทำข้อมูลสถิติและเผยแพร่ให้ประเทศสมาชิกทราบ เป็นต้น

2.12 ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับประเทศคู่เจรจาของอาเซียน โดยการสนับสนุนการเชื่อมโยงและส่งเสริมความสอดคล้องของข้อตกลงต่าง ๆ ที่อาเซียนมีกับประเทศคู่ค้าสำคัญ รวมถึงการจัดทำความตกลงด้านเศรษฐกิจกับประเทศที่กำลังมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ที่มีแนวคิดหลักในด้านการทำนุบำรุงมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของอาเซียน โดยยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง ได้กำหนดยุทธศาสตร์ 4 ด้าน ดังนี้

3.1 การสร้างสังคมที่มีการเอื้ออาทร โดยเน้นการพัฒนาสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น การยกระดับคุณภาพชีวิต การจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง การขจัดปัญหาความยากจน ปัญหาเด็กสตรี ผู้สูงอายุและคนพิการ เป็นต้น

3.2 การจัดการผลกระทบทางสังคมที่เกิดจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ โดยส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเสริมสร้างขีดความสามารถของรัฐบาลในการติดตามตรวจสอบตลาดแรงงานและดัชนีด้านทรัพยากรมนุษย์ การคุ้มครองทางสังคมและระบบการจัดการความเสี่ยงในสังคม เป็นต้น

3.3 การส่งเสริมสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืน โดยการจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งในการพยายามขจัดปัญหาและการป้องกัน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

3.4 การส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียน โดยสร้างจิตสำนึกการเป็นอาเซียน ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ด้านการศึกษา ศิลปะ การส่งเสริมความเข้าใจในหมู่ประชาคมอาเซียน และสถานะของอาเซียน ในเวทีนานาชาติ ทั้งบทบาทในเชิงรุกและการปรับปรุงกลไกการติดต่อสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ

นอกจากสามเสาหลักสำคัญแล้ว VAP ได้ให้ความสำคัญกับการลดช่องว่างด้านการพัฒนาประเทศ เพื่อเร่งรัดกระบวนการรวมตัวทางเศรษฐกิจที่ต้องการให้อาเซียนสิบประเทศเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว บนพื้นฐานของความเท่าเทียม การไม่เลือกปฏิบัติ และการได้ประโยชน์ร่วมกัน โดยในปี พ.ศ. 2549 ได้มีการประกาศร่างพิมพ์เขียวกฎบัตรอาเซียน (Declaration on the Blueprint of the ASEAN charter) ที่จะเป็นเครื่องมือในการช่วยขับเคลื่อนการสร้างประชาคมอาเซียน และในร่างพิมพ์เขียวดังกล่าวได้มีการกำหนดให้มีการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเร็วขึ้นภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) (กระทรวงการต่างประเทศ. 2554 ง)

กฎบัตรอาเซียน (ASEAN charter)

จากการที่อาเซียนจะต้องปรับตัวและรับมือการเปลี่ยนแปลงทั้งที่ยังมีอยู่ในปัจจุบันและความท้าทายใหม่ ๆ ในอนาคต ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 ณ ประเทศสิงคโปร์ เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ผู้นำรับบาลอาเซียนได้ให้การรับรองกฎบัตรอาเซียน (ASEAN charter) เพื่อปรับปรุงการทำงานของอาเซียน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีกรอบในการทำงานที่ชัดเจนและสามารถปรับตัวตามสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง

กฎบัตรอาเซียนเป็นเสมือนธรรมนูญของอาเซียนที่วางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้าง องค์กร จัดระบบการทำงานและบริหารกลไกความร่วมมือระหว่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ รวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 นอกจากนี้ที่ประชุม ได้ลงนามในคำประกาศร่วม แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อใช้กำหนดทิศทาง/แผนงานด้านเศรษฐกิจในการ รวมอาเซียนสิบประเทศให้มีตลาดและฐานการผลิตเดียวกันและมีการเคลื่อนย้ายสินค้า การบริการ การลงทุน เงินทุนและแรงงานฝีมืออย่างเสรี ปัจจุบันประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งสิบประเทศได้ให้สัตยาบันกฎบัตรอาเซียน กฎบัตรอาเซียนจึงมีผลตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551 (กระทรวงการต่างประเทศ. 2554 ค)

ปฏิญญาชะอำหัวหิน ว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2552-2558 ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 14 ที่ชะอำ-หัวหินเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2552 ผู้นำรัฐบาลอาเซียน ได้ลงนามในแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community Blueprint: APSC Blueprint) และแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint : ASCC Blueprint) พร้อมทั้งได้ประกาศปฏิญญาชะอำ หัวหินว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2552-2558 (Cha-Am Hua Hin Declaration on the Roadmap for an ASEAN Community 2009-2015) ที่ประกอบด้วยสามเสาหลักคือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยยึด

แผนงานการจัดตั้งประชาคม ทั้งสามด้านที่ผู้นำอาเซียนได้เห็นชอบร่วมกันในการดำเนินการเพื่อมุ่งสู่การเป็นประชาคมอาเซียน แผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC Blueprint) เน้นกระบวนการเสริมสร้างอาเซียนให้เป็น

1. ประชาคมที่มีกฎเกณฑ์ ค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน
2. ภูมิภาคที่เป็นปึกแผ่น สงบสุขและ
3. ผลิตชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงรอบด้าน และ
3. การมีพลวัตและปฏิสัมพันธ์กับ

โลกภายนอกมีความพึ่งพาซึ่งกันและกันและมีการบูรณาการ ร่วมกันมากขึ้น

แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) เน้นการบูรณาการด้าน เศรษฐกิจ 4 ด้าน คือ 1. การเป็นตลาดและฐานการผลิตรวมที่มีการเคลื่อนย้ายสินค้า การบริการ การ ลงทุน เงินทุนและแรงงานฝีมืออย่างเสรีด้วยการกำหนดเวลาในการลดหรือยกเลิกอุปสรรคระหว่างกันเป็นระยะ เช่น การลดภาษีสินค้าเหลือศูนย์ การลดหรือเลิกมาตรการที่มีใช้ภายในปี พ.ศ. 2553 เป็นต้น 2. การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียนทั้งในด้านนโยบายการแข่งขัน นโยบายภาษี การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดการด้านทรัพย์สินทางปัญญา พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ และการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน (การเงิน การขนส่ง เทคโนโลยีสารสนเทศและพลังงาน) 3. การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค ด้วยการพัฒนากลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และการลดช่องว่างของระดับ การพัฒนาของประเทศ และ 4. การบูรณาการเข้ากับ เศรษฐกิจโลกเพื่อความแข็งแกร่งและแข่งขันได้กับภูมิภาคอื่น โดยเน้นการปรับประสานนโยบาย เศรษฐกิจ การสร้างเครือข่าย การผลิตและจำหน่าย และการจัดทำเขตการค้าเสรีกับประเทศคู่เจรจา

แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Blueprint) เน้นให้ประชาชนอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับโอกาสและเข้าถึงการพัฒนาในทุก ด้าน และมีความมั่นคงทางสังคม ประกอบด้วยความร่วมมือ 6 ด้าน คือ

1. การพัฒนามนุษย์
2. การคุ้มครองและสวัสดิการสังคมด้วยการลดความยากจน ส่งเสริมการคุ้มครองและสวัสดิการสังคม สภาพแวดล้อม และ
3. สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม
4. ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
5. การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน และ
6. การลดช่องว่างทางการพัฒนา

นอกจากนี้ผู้นำอาเซียนได้รับรองแผนงานขอรืเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียนฉบับที่สอง พ.ศ. 2552-2558 (Initiative for ASEAN Integration (IAI) Work Plan 2 2009-2015) ซึ่งแผนงาน ดังกล่าวนี้นับเป็นแผนปฏิบัติการฉบับที่สามนับจากแผนปฏิบัติการฮานอย (พ.ศ. 2542-2547) และ แผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (พ.ศ. 2547-2553) ที่จะหมดวาระในปี พ.ศ. 2553 โดยเน้นการศึกษา ความเป็นไปได้ในการพัฒนาขีดความสามารถ การฝึกอบรมและการจัดทำแผน (Master Plan) ของกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อลดช่องว่างการพัฒนาของประเทศ และส่งเสริมการรวมตัวในอาเซียน เช่น การเพิ่มทักษะภาษาอังกฤษให้แก่เจ้าหน้าที่และประชาชนในกลุ่ม CLMV การส่งเสริมให้บุคลากรจากสำนักงานอาเซียนแห่งชาติหรือกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับงานด้านอาเซียนจากกลุ่ม ประเทศ CLMV เข้ามาร่วมปฏิบัติงานในสำนักเลขาธิการอาเซียนการจับอปรวม รวมถึงการอบรม เฉพาะด้านอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าของกลุ่มประเทศ CLMV ในการลด ช่องว่างการพัฒนา (กระทรวงการต่างประเทศ. 2552 : 17)

สรุปได้ว่า ประชาอาเซียนเป็นกลุ่มสมาคมแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มีการจัดตั้งขึ้นเพื่อจะพัฒนาให้มีการส่งเสริมในเรื่องของการสนับสนุน การบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และคุณภาพของนักเรียน เพื่อให้มีความรู้เข้าใจที่ทันสมัยและสามารถติดต่อประสานงานกันได้อย่างรวดเร็วและทันสมัย

บทบาทการขับเคลื่อนการศึกษาในประชาคมอาเซียน

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกอาเซียน ได้ตระหนักถึงบทบาทและภารกิจสำคัญ ในการเสริมสร้างความร่วมมือกับอาเซียน เพื่อสร้างความแข็งแกร่งของอาเซียนในเวทีโลก โดยเฉพาะการใช้กลไกความร่วมมือด้านการศึกษานำพาอาเซียนสู่การเป็นประชาคมที่มีความ มั่นคง ดังคำกล่าวตอนหนึ่งของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ อดีตนายกรัฐมนตรี ในพิธีเปิดการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 ที่ว่า

“ประชาชนของอาเซียนเป็นทรัพยากรที่สำคัญ เราต้องทำให้แน่ใจว่าพวกเขามี ช่องทางที่เท่าเทียมกันในการเข้าถึง โอกาสในการพัฒนาบุคคล และเราควรดำเนินการดังกล่าว โดยการส่งเสริมและลงทุนในด้านการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการส่งเสริมศักยภาพ ในด้านอื่น ๆ นี่คือนสิ่งที่เราเรียกว่า การลงทุนระยะยาวเพื่ออนาคตของประชาคม ซึ่งจะช่วยให้ กระบวนการสร้างประชาคมที่ยั่งยืนต่อไป”

ในส่วนของการร่วมมือด้านการศึกษาของประชาคมอาเซียนนั้น ได้มีการลงนาม ในปฏิญญา หัวหิน-ชะอำ โดยนายกรัฐมนตรีของไทยและผู้นำของประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน ประกอบด้วยความร่วมมือ 3 เสาหลัก คือ ประชาคมด้านการเมืองและความมั่นคง โดยใช้ การศึกษาเป็นตัวนำประชาคมด้านเศรษฐกิจ ทุกประเทศจะต้องพัฒนาความสามารถในการ แข่งขันในเวทีโลก และประชาคมด้านสังคมและวัฒนธรรม ให้ถือว่าความงดงามมาจากความ แตกต่าง และหลากหลายวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน แต่ในความ หลากหลายทางวัฒนธรรมนั้น จะช่วยสร้างความร่วมมือในลักษณะสังคมเอื้ออาทร โดยมี เป้าหมายร่วมกันคือทั้ง 3 เสาหลัก ส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้สามารถก้าว ไปสู่ ความสำเร็จของการเป็นประชาคมอาเซียนได้ภายในปี พ.ศ. 2558

จากปฏิญญาดังกล่าว ส่งผลให้ทุกภาคส่วนต้องเร่งแสวงหาความร่วมมือเพื่อเดินหน้า ขับเคลื่อนเตรียมความพร้อมเด็กไทยก้าวสู่ประชาคมอาเซียนตามเป้าหมาย โดยเฉพาะให้กลไก ทางการศึกษาเป็นตัวนำสำคัญในการขับเคลื่อนให้สามารถก้าวไปได้อย่างมีทิศทาง ผสาน ประโยชน์ร่วมกัน องค์กรหลักในกระทรวงศึกษาธิการจึงต้องเร่งเครื่องก้าวเดินอย่างไม่หยุดนิ่ง จากการระดมความคิดในหลากหลายเวทีจากผู้เกี่ยวข้องทั้ง 3 เสาหลัก รวมถึงผู้บริหารการศึกษา ครูผู้สอน นักวิชาการและผู้เกี่ยวข้อง พบข้อเสนอแนวทางมากมาย เช่นการให้ความรู้แก่ พลเมือง ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาเพื่อนบ้าน การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน และจิตสำนึกของ พลเมืองอาเซียน ทุกภาคส่วนในสังคมร่วมกันจัดกิจกรรมด้านการศึกษา สร้างเด็กให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการ การจัดหลักสูตร

การศึกษาอาเซียน ด้วยการส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านเป็นต้น

ในส่วนของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เร่งพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้รู้จักวัฒนธรรม สังคม ความเป็นอยู่ของเพื่อนบ้านอีก 9 ประเทศ ที่จะสามารถก้าวสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมั่นใจ โดยการดำเนินโครงการพัฒนาประชาคมอาเซียน (Spirit of ASEAN) เพื่อรองรับการรวมกลุ่มของประเทศอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 เช่น โรงเรียน Buffer School เป็นโรงเรียนที่อยู่ติดชายแดนกับประเทศสมาชิกอาเซียน 4 ประเทศ ได้แก่ ลาว พม่า กัมพูชา และมาเลเซีย โรงเรียน Sister School เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมมีความเข้มแข็งทั้งในเรื่องของภาษา และ ICT ที่อยู่ในพื้นที่อื่น ๆ ที่ไม่ติดชายแดน แต่มีประสานสัมพันธ์กับอาเซียน 5 ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และบรูไน เป็นต้น

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในเรื่องของหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ระดมความคิดจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกำหนดกรอบแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนเป็นการเตรียมพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน โดยกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กไทยที่สอดคล้องกับประชาคมอาเซียน การวิเคราะห์หลักสูตรในส่วนของอาเซียนศึกษา การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพและแข็งแกร่งในประชาคมอาเซียน

การพัฒนามาตรฐานการศึกษาไทยให้ก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียนนั้นคงไม่เพียงพอแต่ยังต้องพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้มีศักยภาพพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงกระแสสังคมโลกได้อย่างมั่นใจ ที่สำคัญที่สุดคือ ทุกภาคส่วนในสังคมต้องประสานความร่วมมือขับเคลื่อนการศึกษาไทยให้ก้าวไปสู่เวทีโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (ฟาฎินา วงศ์เลขา. 2553)

นอกจากนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549) ได้กล่าวถึงบทบาทการขับเคลื่อนการศึกษาในประชาคมอาเซียนไว้ดังนี้

ประเทศอาเซียนทุกประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการที่จะทำให้การศึกษานั้นมีส่วนสำคัญในการทำให้ประเทศมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่ก้าวหน้ามากขึ้น หลายประเทศทั้งที่เป็นสมาชิกดั้งเดิมและสมาชิกใหม่ยังคงให้ความสำคัญกับบทบาทของการศึกษาในการขจัดความยากจน และการก้าวพ้นจากความด้อยพัฒนาทางเศรษฐกิจในขณะเดียวกันได้มุ่งหวังให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการยกระดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศในระดับสากล โดยมีบางประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียนปรารถนาให้ตนมีศักยภาพทัดเทียมกับประเทศอื่นๆภายในอาเซียนด้วยตัวเอง

ทั้งนี้ทุกประเทศอาเซียนมีฐานการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาของประเทศตั้งแต่กฎหมายสูงสุดของประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมีการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการศึกษา สอดคล้องรองรับ ซึ่งประเทศส่วนใหญ่มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ถึงแม้ว่าจะมีเพียงไม่กี่ประเทศที่ให้แผนดังกล่าวอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติก็ตาม โดยแผนดังกล่าวมีความสำคัญในลักษณะของแผนชี้นำในการจัดทำและดำเนินตามแผนต่างๆ อย่างต่อเนื่องสอดคล้องกันทั้งประเทศ ซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็นแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา และแผนพัฒนาการอุดมศึกษา ตลอดจนเผยแพร่วิถีปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและในระดับสถานศึกษา ในการพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งความรู้ นำพาไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ให้ประชาชนพลเมืองในแต่ละประเทศได้รับโอกาสเท่าเทียมกันในการเรียนรู้และมีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างรายได้ พาสู่เป้าหมายที่วางไว้ กระนั้นก็ตาม หลายประเทศอาเซียนยังคงห่างไกลจากขั้นตอนในการก้าวถึงแผนเฉพาะแยกย่อยข้างต้น

การเปรียบเทียบยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษาในระดับต่างๆ พบว่าในการศึกษาระดับปฐมวัยแล้วขั้นพื้นฐาน เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในอาเซียน ยกเว้นสิงคโปร์ แล้ว การศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการดำเนินการปฏิรูปในระดับหนึ่ง สำหรับการส่งเสริมความยืดหยุ่นและความหลากหลายในกระบวนการเรียนรู้ถึงแม้ว่ามีบางส่วนที่เป็นแนวทางร่วมกับประเทศอาเซียนอื่น ๆ รวมทั้งไทยด้วย การปฏิรูปการอุดมศึกษาในอาเซียนมีแนวโน้มที่สอดคล้องกันดังนี้ คือ 1) การกระจายโอกาสทางการศึกษา 2) การเน้นคุณภาพทางการศึกษา ทั้งในแง่ของการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนสู่ระดับสากลการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัย และขยายการศึกษาเฉพาะทางให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดในระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่มีความหลากหลาย ความยืดหยุ่นในการปรับตัวของทรัพยากรมนุษย์และ 3) การเปิดเสรีทางการศึกษาตลอดจนการเพิ่มมูลค่าทางการศึกษาในการนำรายได้เข้าประเทศและสงวนเงินตราในการเรียนต่อต่างประเทศ การพัฒนาครูเพื่อให้ตอบสนองกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้การสอนเป็นสิ่งที่ทุกประเทศอาเซียนอยู่ระหว่างการดำเนินการ และ ปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นด้วยสาระความครอบคลุมที่แตกต่างกันไป โดยส่วนที่เด่นชัดได้แก่ ไทย มาเลเซีย สปป.ลาว กัมพูชา

ในการเปรียบเทียบยุทธศาสตร์ด้านกลไกแนวทางดำเนินการนั้น การบริหารจัดการทางการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนแบ่งออกได้ 2 แนวทาง คือ 1) การรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ส่วนกลางและ 2) การกระจายอำนาจ

ทั้งนี้อาจพิจารณาได้ว่า การกระจายอำนาจจากส่วนกลางเป็นกระแสหลักของอาเซียนในปัจจุบันถึงแม้ว่ามีบางประเทศที่เคยมีการเปลี่ยนแปลงสลับกันไปเนื่อง ๆ ระหว่างการบริหารจัดการจากส่วนกลาง และการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง แต่ปัจจุบันเป็นการเน้นที่การกระจายอำนาจในส่วนของผู้டன்ร่วมด้านปฏิรูปการศึกษานั้นประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศให้ความสำคัญแก่การศึกษาในฐานะส่วนหนึ่งของแนวทางในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าโดยแนวทางปฏิรูปการศึกษาของอาเซียนในปัจจุบันมีจุดเด่นในแง่ของการมีวิสัยทัศน์ และ ปรัชญา อุดมคติทางการศึกษาทั้งในลักษณะที่สอดคล้องไปในทำนองเดียวกัน และลักษณะที่สอดคล้องกับแนวโน้มการแข่งขันในระดับสากลในศตวรรษที่ 21 ด้วยสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในอาเซียนนั้น มีแนวโน้มของการดำเนินทาง 2 ประการ คือ การขยายการศึกษาให้ทั่วถึง และการยกระดับคุณภาพของการศึกษา ด้วยน้ำหนัก และสมดุลที่แตกต่างกันไปซึ่งการยกระดับคุณภาพของการศึกษานั้น จุดร่วมของประเทศสมาชิกอาเซียนแบ่งออกได้ 5 ประการ

1. การมุ่งสู่สังคมฐานความรู้
2. เป้าหมายการยกระดับคุณภาพทางการศึกษาสู่ระดับสากล
3. การตอบสนองต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งในประเทศและระดับ

ท้องถิ่น

4. การศึกษาเป็นแนวทางไปทางในการยกระดับและความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ
5. การศึกษาเพื่อพัฒนาทุนมนุษย์อย่างรอบด้าน

สำหรับยุทธศาสตร์ด้านแนวทางที่เป็นจุดรวม เป็นที่น่าสังเกตว่าทุกของประเทศอาเซียนมีจุดรวม ในแนวทางดำเนิน 5 ประการต่อไปนี้ โดยส่วนใหญ่เป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกัน

1. Education for all
2. Community - Based Education
3. E - Education / ICT
4. การศึกษาเอกชนในการกำกับความคุมของรัฐ
5. การศึกษานานาชาติ

ทุกประเทศสมาชิกอาเซียนมีพัฒนาการด้านดัชนีการพัฒนามนุษย์ตามแนวทางของ UNDP เพิ่มสูงขึ้นอย่างมากเป็นที่คาดการณ์ได้ว่า ดัชนีการพัฒนามนุษย์หลังจากปี พ.ศ. 2545 น่าจะสูงเพิ่มขึ้นในทุกประเทศอาเซียน เมื่อพิจารณาจากพัฒนาการของดัชนีด้านการศึกษาต่อไปนี้

คือ การขยายโอกาสทางการศึกษา อัตราการรู้หนังสือของผู้ใหญ่ อัตราการรู้หนังสือของเยาวชน เพศชายและหญิง สัดส่วนการเข้าเรียนรวมของนักเรียนในระดับประถมศึกษาของเพศชาย และหญิง สัดส่วนการเข้าเรียนรวมในระดับมัธยมศึกษาของเพศชายและหญิง จำนวนผู้เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านการศึกษาเป็นไปในทิศทางที่ สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยการ ปรับปรุงในเชิงปริมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายโอกาสทางการศึกษา การยกระดับคุณภาพ ทางการศึกษา การนำโครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีการสื่อสารเข้า มารองรับการขยายโอกาส และการยกระดับคุณภาพทางการศึกษา ตลอดจนการบริหารจัดการ ทางการศึกษาในเชิงคุณภาพ และการจัดทำแผนทางการศึกษา

1. บทบาทของไทยในความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประการ

คือ

1.1. แนวทางในการดำเนินการ

ประเทศไทยควรผลักดันในการยกระดับความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่าง ประเทศสมาชิกอาเซียนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์อาเซียนและแผนปฏิบัติการต่าง ๆ ที่รองรับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ ในการส่งเสริม “ให้ประชาชนทุกคนได้รับ การศึกษาด้วยมาตรฐานสูง” โดยอาศัยความร่วมมือในลักษณะเครือข่าย ตลอดจนความร่วมมือ ในลักษณะหุ้นส่วน (Partnership) กับองค์กรอื่น ๆ ด้านการศึกษาในระดับภูมิภาค เช่น SEAMEO และในระดับสากล เช่น UNESCO เพื่อให้เกิดเป็นความพยายามที่สอดคล้องกัน ใน การจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในภูมิภาค

1.2. สาระในการดำเนินการด้านความร่วมมือด้านการศึกษาของอาเซียนสู่การ เป็นประชาคม

ฐานความรู้และประชาคมผู้นำในการสร้างองค์ความรู้บนพื้นฐานของการวิจัยและ พัฒนาที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์ของประเทศสมาชิกอาเซียน โดยลักษณะของการเสริมต่อและ ยกระดับการพัฒนาทางการศึกษาให้ชัดเจนสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม ในศตวรรษที่ 21 มากขึ้นด้วยการขยายโอกาส และยกระดับคุณภาพทางการศึกษาในระดับ มัธยมศึกษาให้เป็นปัจจัยสำคัญ และเป็นฐานส่งต่อนักเรียนสู่ระดับอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้น การยกระดับคุณภาพของมหาวิทยาลัยทั้งที่เน้นด้านการเรียนการสอนและการยกระดับคุณภาพ ของมหาวิทยาลัยสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย ความร่วมมือในเชิงนโยบาย การวางแผน การวิจัย และพัฒนา การจัดทำและการยกระดับมาตรฐานการศึกษาในระดับต่าง ๆ ระหว่างหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องในกระทรวงศึกษาธิการ การพัฒนาการศึกษาให้ก้าวหน้า ทั้งในระดับพื้นฐานแล้ว ระดับอุดมศึกษาความจะเป็นแรงจูงใจที่ความสำคัญระดับต้นและน่าจะจัดอยู่ในแผนระยะกลาง และแผนระยะสั้นของภูมิภาค คือ

1. ความร่วมมือในการยกระดับด้านการอาชีวศึกษา และการศึกษานอกระบบที่มี
 ชุมเป็นพื้นฐานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพด้วยน้ำหนักที่ทับเทียบกับความพยายามด้าน
 Education for All สำหรับการศึกษาทั้งในระบบ โรงเรียนและอุดมศึกษาด้วยความตระหนัก
 ในด้านมาตรฐานภูมิภาคที่ทัดเทียมกับระดับสากล เพื่อเป็นฐานในการส่งต่อความร่วมมือ ไปยัง
 การจัดทำ Mutual Recognition Arrangement ซึ่งเป็นความท้าทายที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ใน
 ระดับภูมิภาคระดับสากลภายใต้องค์การการค้าโลก และการจัดทำเขตการค้าเสรีทวีภาคกับ
 ประเทศต่าง ๆ ทั้งที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา
2. การขยายโอกาสด้านแกนสมองในระดับท้องถิ่นและระดับชาติด้วยรอยต่อ
 ที่เหมาะสมระหว่างการศึกษาในระบบกับนอกระบบ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
 2549)

2. แนวทางการปฏิรูปและความร่วมมือด้านการศึกษาในประชาคมอาเซียน

ความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือเฉพาะด้านของ
 อาเซียน โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ทศวรรษแรกของการก่อตั้งอาเซียน เมื่อมีการจัดการประชุม
 ด้านการศึกษา ASEAN Permanent Committee on Socio – Cultural Activities ครั้งแรกในช่วง
 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2518 อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือดังกล่าวมีพัฒนาการเป็นลำดับอย่างช้า ๆ
 ทั้งในเชิงกลไกการบริหารจัดการนั้นมีความพยายามในการผลักดันให้ความร่วมมือด้าน
 การศึกษาของอาเซียนลักษณะทางการ และมีผลในเชิงนโยบาย และในเชิงปฏิบัติมากขึ้น ต่อมา
 เมื่ออาเซียนมีการปรับตัวในเชิงโครงสร้างเพื่อให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ของอาเซียน
 เข้มแข็งขึ้น มีการจัดตั้ง ASEAN Committee on Education (ASCOE) เป็นกลไกการบริหาร
 ความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532

ต่อมาในปี พ.ศ. 2549 ได้มีการจัดการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนครั้งแรก
 คู่ขนานกับการประชุมสภาซีเมค ระหว่างวันที่ 21-23 มีนาคม พ.ศ. 2549 ที่ประเทศสิงคโปร์
 และมีที่จัดอย่างต่อเนื่องทุกปี

การจัดการศึกษาในอาเซียนเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเข้มแข็ง และ
 ความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของอาเซียน และเศรษฐกิจโลก นอกจากนี้ การอุดมศึกษาใน
 อาเซียนกลายเป็นภาคธุรกิจขนาดใหญ่และไร้พรมแดน เพื่อตอบสนองการเปิดเสรีการศึกษา

ทั้งในกรอบอาเซียน และการค้าโลก เป็นผลให้เกิดกระแสการแข่งขันในการให้บริการด้าน การศึกษา การเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ของสถาบันการอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นนานาชาติ และ World Class University ตามระบบ และรูปแบบการจัดการศึกษาของยุโรป และอเมริกาทั้งในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษา หลักภาษาหนึ่งในการเรียนการสอน เช่น ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย และประเทศที่ใช้ภาษา ท้องถิ่นเป็นหลัก เช่น ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและความ ต้องการของตลาดแรงงานในระดับชาติ และภูมิภาค การปรับตัวต่อกระแสการเปิดเสรีทางการ ศึกษา กฎบัตรอาเซียน ฯลฯ

แนวทางดังกล่าวก่อให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาใน อาเซียนและประชาคมยุโรปในลักษณะและข้อตกลงที่ทำร่วมกันในระดับสถาบันต่อสถาบัน ทั้งในส่วนของมหาวิทยาลัยของรัฐ และมหาวิทยาลัยของภาคเอกชน ในด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาสถาบันและสถาบันการศึกษาร่วมกัน ในขณะเดียวกันการจัดตั้งเครือข่าย มหาวิทยาลัยอาเซียนได้ช่วยส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาคณาจารย์ นักวิชาการ และ นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทั้งระหว่างประเทศสมาชิก ด้วยกันเอง และความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจาในอาเซียนบางประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ญี่ปุ่น เกาหลี จีน อินเดีย รัสเซีย และสหภาพยุโรปอีกด้วย

กระนั้นก็ตาม อาเซียนได้ตั้งเป้าหมายที่จะพัฒนาแนวคิดกิจกรรม และการจัด การศึกษาร่วมกัน ในภูมิภาค บนรากฐานภูมิปัญญาในระดับชาติและภูมิภาคเพื่อป้องกันสภาพ ไม่สมดุลจากการไหลบ่าเพียงด้านเดียวของกระแสโลกาภิวัตน์จากตะวันตก ปฏิญญาอาเซียน ด้านการศึกษาที่ผู้นำให้การรับรองในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 15 ซึ่งเน้นการ ขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนทั้ง 3 เสาหลัก สะท้อนการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยงการหลอม รวมความหลากหลายบนพื้นฐานของเอกลักษณ์และความแตกต่าง การพัฒนา และการประสาน ความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนวิชาวาระหว่างชาติในภูมิภาคบนพื้นฐานประโยชน์ร่วมกัน ทั้งใน กรอบซีมีไออาเซียน และยูเนสโก

นอกจากนี้ ความร่วมมือในการเปิดเสรีด้านการศึกษายังเป็นมาตรการรองรับสำคัญ ต่อเป้าหมายการค้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งครอบคลุมการจัดทำความตกลงยอมรับร่วมด้าน การศึกษา ความสามารถ ประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่างๆ ควบคู่กับการเปิดเสรีด้าน การเคลื่อนย้ายแรงงาน ซึ่งกำหนดให้มีการยกเว้นข้อกำหนดเกี่ยวกับการขอวีซ่าสำหรับคนชาติ อาเซียนสำหรับ Short Term Visits การอำนวยความสะดวกออกวีซ่าและใบอนุญาตทำงาน

สำหรับแรงงานฝีมือและผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาอื่นอีกด้วย (สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ. 2553 : 8-9)

สรุปบทบาทของการขับเคลื่อนการศึกษาในประชาคมอาเซียนที่มีความหลากหลาย
ทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม ภาษา รวมถึงวิถีชีวิต ซึ่งต้องอาศัยจุดยืนในการขับเคลื่อนร่วมกัน
คนไทยจำนวนมากที่ยังไม่ตื่นตัวในการเข้าเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน บางส่วนเข้าใจว่า
ประชาคมอาเซียนกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งเป็นคำที่พบบ่อยครั้งเป็นเรื่องเดียวกัน
แต่ความจริงแล้วประชาคมอาเซียนนั้นประกอบด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมือง และ
ความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน
ซึ่งในปี พ.ศ. 2558 เอเชียจะเริ่มเป็นประชาคมเดียวที่ครอบคลุมทั้ง 3 เสาหลักนี้ ไม่ใช่เฉพาะ
เรื่องเศรษฐกิจอย่างเดียวเท่านั้นและค่อยพัฒนามากขึ้นไปตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
การขับเคลื่อนในด้านการศึกษาที่ต้องอาศัยแนวทางที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้ในทิศทาง
เดียวกันทั้งประชาคมอาเซียน

3. แนวทางการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาลู่ประชาคมอาเซียน

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2554 : 5-8) ได้กล่าวถึงแนวการสร้างความพร้อมเพื่อรับการเข้าสู่
ประชาคมอาเซียน ดังนี้

เพื่อสร้างความพร้อมให้กับสังคมในชาติอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ความเป็น
ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพภายในปี พ.ศ. 2558 นั้น ต้องมีการสร้าง และเตรียม
ความพร้อมในประเด็นสำคัญต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ทำความเข้าใจในเรื่องของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อสร้างความเข้าใจ
ให้ถูกต้องตรงกัน

2. สร้างค่านิยมและแนวปฏิบัติร่วมกันของอาเซียนในด้านต่าง ๆ เช่น ค่านิยม
ในการไม่ใช้กำลัง ยึดหลักสันติวิธี การไม่ใช้อาวุธนิวเคลียร์ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อความ
สงบสุขสันติภาพในภูมิภาค

3. เสริมสร้างขีดความสามารถของอาเซียนในการเผชิญภัยคุกคามความมั่นคง
บนพื้นฐานความมั่นคงของมนุษย์ ตลอดจนการประสานการจัดหาข้อมูลกลางในเรื่อง
อาชญากรรมข้ามชาติในอาเซียน เพื่อแก้ปัญหาค้าการร้าย ยาเสพติด การประทุพติพิศ
กฎหมาย และอาชญากรรมข้ามชาติ

4. เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการทหาร เพื่อสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจ
และป้องกันความขัดแย้งรุนแรง

5. ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ โดยเฉพาะตัวบทกฎหมายของสมาชิกแต่ละประเทศ เนื่องจากมีความแตกต่างกัน เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างความร่วมมือและป้องกันความขัดแย้งระหว่างประเทศ

6. ศึกษาวัฒนธรรมของแต่ละประเทศสมาชิก โดยเฉพาะประเทศที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันอาทิชาวมุสลิม เพื่อสร้างความเข้าใจและการปฏิบัติต่อประชาชนเหล่านั้นได้อย่างถูกต้อง

7. จัดตั้งสำนักงาน / สำนักงาน / ส่วนงาน เพื่อดูแลงานรับผิดชอบด้านอาเซียน โดยเฉพาะในประเด็นที่กล่าวถึงทั้งหมดจะเป็นอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนต้องมีการจัดเตรียมความพร้อมให้สมาชิกในสังคมต้องพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งด้านการศึกษาด้วยเช่นกัน

การเตรียมการและสร้างความพร้อมด้านการศึกษาเพื่อรองรับความเป็นประชาคมอาเซียนนั้นเป็นประเด็นที่สำคัญยิ่งที่จะสร้างทรัพยากรมนุษย์ของคนในชาติให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้ทันกับสังคมอาเซียนได้อย่างมีคุณภาพ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในวิถีการดำรงชีพในการสร้างความพร้อม และการเตรียมการด้านศึกษานั้นจะมีกรอบแนวคิด และแนวปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องที่ขอนำมากล่าวถึงเพื่อประกอบการศึกษา และกำหนดแนวยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อก้าวสู่ ASEAN ดังต่อไปนี้

นโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลปัจจุบัน (นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) ที่แสดงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2554 เปรียบได้ว่าเป็นการสร้างนาวทางความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อรองรับกับการก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในหลายรูปแบบในอนาคต ซึ่งขอนำมากล่าวโดยสังเขปดังต่อไปนี้

นโยบายด้านการศึกษา

1. เร่งรัดพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการปฏิรูประบบการเรียนรู้ของสังคมไทย ประกอบไปด้วยการยกระดับองค์ความรู้ให้ได้มาตรฐานสากล จัดให้มีโครงการတာหนักแห่งชาติที่บรรจุความรู้ที่ก้าวหน้าและได้มาตรฐาน ทั้งความรู้ที่เป็นสากลและภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการอ่าน พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่น จัดให้มีระบบการจัดการความรู้ ปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาทุกระดับให้รองรับกับการเปลี่ยนแปลงของโลก และทัดเทียมกับมาตรฐานสากลบนความเป็นท้องถิ่นและความเป็นไทย เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาทุกระดับชั้น โดยผลจากการทดสอบตามมาตรฐานในระดับชาติ และนานาชาติ ขจัดความไม่รู้หนังสือให้หมดสิ้นไปในสังคมไทยจัดให้มีครูดี และ

เพียงพอทุกห้องเรียน ให้มีโรงเรียนและสถาบันอาชีวศึกษาคุณภาพสูงในทุกพื้นที่ พัฒนามหา
 ลัยเข้าสู่ระดับโลก พัฒนาระบบการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรมมุ่งการสร้าง จริยธรรมะ
 ปัจเจก รวมทั้งสร้างความตระหนักในระดับสติและหน้าที่ที่ความเสมอภาค และดำเนินการให้
 การศึกษาขั้นพื้นฐานของสังคมประชาธิปไตยที่แท้จริง ปรับปรุงโครงสร้างระบบบริหาร
 การศึกษาโดยการกระจายอำนาจลงสู่พื้นที่ให้สมบูรณ์โดยเริ่มจากพื้นที่ที่มีความพร้อม

2. สร้างโอกาสทางการศึกษา กระจายโอกาสทางการศึกษาในสังคมไทยให้
 คำนึงถึงการสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรม ให้เกิดขึ้นกับทุกภาคส่วน รวมถึง
 ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้บกพร่องทางกายและการเรียนรู้รวมทั้งชนกลุ่มน้อย
 โดยส่งเสริมการเรียนรู้ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาถึงแรกเกิด ได้รับการดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ
 ทั้งแม่และเด็ก สนับสนุนการจัดให้มีการเทียบโอนการศึกษา ตามลำดับ สำหรับกลุ่มที่มีความ
 เชี่ยวชาญเฉพาะทาง จัดให้มีระบบสะสมผลการศึกษาแบบการเทียบโอนเพื่อขยายโอกาสให้
 กว้างขวาง แะลดปัญหาคนออกจากระบบการศึกษา

นอกจากนี้ จะดำเนินการลดข้อจำกัดของการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา และ
 อาชีวศึกษาขั้นสูง โดยจัดให้มี “โครงการเงินกู้เพื่อการศึกษาที่ผูกพันกับรายได้ในอนาคต”
 ให้ผู้กู้ยืมได้เริ่มใช้คืนเมื่อมีรายได้เพียงพอที่จะเลี้ยงตัวได้ พักชำระหนี้แก่ผู้กู้ยืมเงินเพื่อ
 การศึกษา โดยปรับเปลี่ยนการชำระหนี้ระบบผูกพันกับรายได้ในอนาคต ปรับปรุงการคัดเลือก
 เข้าศึกษาต่อในทุกระดับให้เอื้อต่อการกระจายโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งจัดให้มีระบบการ
 คัดเลือกกลางเพื่อเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ดำเนินโครงการ
 “1 ทุน 1 อำเภอ” เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กไทยไปเรียนต่อต่างประเทศ จัดการศึกษาชุมชนเพื่อ
 มุ่งให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้และการศึกษาตลอดชีวิต

3. การปฏิรูปครู ยกฐานะครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริง โดยปฏิรูประบบ
 การผลิตครูให้มีคุณภาพทัดเทียมนานาชาติ สร้างแรงจูงใจให้คนเรียนดีและมีคุณธรรมเข้าสู่
 วิชาชีพครูปรับปรุงระบบเงินเดือน และค่าตอบแทนครู พัฒนาระบบความก้าวหน้าของครู
 ใช้การประเมินเชิงประจักษ์ที่อิงขีดความสามารถ และวัดสัมฤทธิ์ผลของการจัดการศึกษาเป็น
 หลัก จัดระบบการศึกษาและฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณภาพครูอย่างต่อเนื่อง แก้ปัญหาหนี้สินครู
 โดยการพักชำระหนี้ และปรับโครงสร้างหนี้ตามนโยบายแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนของรัฐบาล
 พัฒนาระบบภูมิสารสนเทศเพื่อใช้ในการกระจายครู ขจัดปัญหาการขาดแคลนครูในสาระวิชา
 หลักเช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษา

4. จัดการศึกษาขั้นอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยการบวนการสร้างประสบการณ์ระหว่างเรียนอย่างเหมาะสม สนับสนุนการสร้างรายได้ระหว่างเรียนและสนับสนุนผู้สำเร็จการศึกษามีงานทำได้ทันที โดยความร่วมมือระหว่างแหล่งงานกับสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีศูนย์อบรมอาชีวศึกษาเพื่อให้นักเรียน นักศึกษาและประชาชน สามารถใช้ในการเรียนรู้หาประสบการณ์ก่อนไปประกอบอาชีพร่วมจัดให้มีศูนย์ซ่อมสร้างประจำชุมชนเพื่อฝึกฝนช่างฝีมือแบบการสร้างทักษะในการให้บริการแก่ประชาชน ทั้งนี้ต้องกำเนินการร่วมกับภาคเอกชนอย่างจริงจังเพื่อเสริมสร้างการศึกษาในสายอาชีวศึกษาให้เป็นที่ยอมรับ และสามารถมีรายได้สูงตามความสามารถ

5. เร่งพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาให้ทัดเทียมกับนานาชาติ โดยใช้เป็นเครื่องมือในการเร่งยกระดับคุณภาพ และการกระจายโอกาสทางการศึกษาจัดให้มีระบบการเรียนแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ เพื่อนเป็นกลไกในการเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีพ พัฒนาเครือข่ายสารสนเทศเพื่อการศึกษา พัฒนาระบบ “ไซเบอร์โฮม” ที่สามารถส่งความรู้มายังผู้เรียนโดยระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ส่งเสริมให้นักเรียนทุกระดับชั้นให้ใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ตเพื่อการศึกษา ขยายระบบโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้กว้างขวาง ปรับปรุงห้องเรียน นำร่องให้ได้มาตรฐานห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์รวมทั้งเร่งดำเนินการให้ “กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา” สามารถดำเนินการตามภารกิจได้

6. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างทุนทางปัญญาของชาติ พัฒนามหาวิทยาลัยเพื่อมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยระดับโลก ระดมสรรพกำลังเพื่อพัฒนาระบบเครือข่ายการวิจัยแห่งชาติเพื่อสร้างทุนทางปัญญาและนวัตกรรมผลักดันให้ประเทศสามารถพึ่งตนเองได้ด้านเทคโนโลยีเพื่อนำไปสู่การสร้างรากฐานใหม่ของเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม จัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศเพื่อการวิจัยของชาติโดยดำเนินความสัมพันธ์อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพระหว่างองค์การบริหารการวิจัยกับสถาบันอุดมศึกษา

7. เพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน โดยร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันศึกษาในการวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอ สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตและบริการ เร่งรัดการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพรับรองสมรรถนะการปฏิบัติงานตามมาตรฐานอาชีพ และการจัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงานให้ครบทุกอุตสาหกรรม (สุรศักดิ์ ปาเฮ. 2543 : 5-8)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน คุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 3 มิติที่มีความสัมพันธ์เชิงระบบซึ่งกันและกันคือ

1. คุณภาพของปัจจัยนำเข้า (Inputs) ซึ่งได้แก่ หลักสูตรครูและบุคลากรทางการศึกษาหลักสูตร คือ ข้อกำหนดว่าด้วยจุดหมาย แนวทาง วิธีการ และเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมตามที่กำหนดตามกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการศึกษา กระบวนการเรียนการสอนเป็น

2. กระบวนการที่ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามกรอบหลักสูตรให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ ความเข้าใจค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ทักษะ และกระบวนการต่าง ๆ ในอันที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตและการศึกษาต่อ จากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546 : 5-56) พบว่า การจัดการกระบวนการเรียนการสอนเป็นลักษณะ “ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง” ใช้การบรรยายเน้นการท่องจำเนื้อหา มากกว่าการปฏิบัติจริง ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมคิดร่วมดำเนินการศึกษาหาความรู้ เน้นการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระ นอกจากนั้นวิธีและเกณฑ์การประเมินผลและการคัดเลือกเข้าเรียนต่อเป็นเครื่องกำหนดการเรียนการสอนของครูและนักเรียนเป็นอย่างมาก โดยยังคงกำหนดวิชาหนังสือหรือการสอบได้คะแนนสูงเป็นสำคัญ

3. คุณภาพของผลผลิต (Outputs) ซึ่งได้แก่ คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรคุณภาพการศึกษาของเด็กไทยในปัจจุบันปรากฏว่า ผลการเรียนรู้ในวิชาพื้นฐานสำคัญคือคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มีแนวโน้มต่ำลง ความสามารถของเด็กไทยในวิชาดังกล่าวยังไม่อาจเทียบกับมาตรฐานการเรียนรู้ของเด็กชาติอื่น ๆ ได้ หรือส่วนที่เทียบได้นั้นมีจำนวนน้อยมาก ทั้งนี้ส่วนหนึ่งมาจากการทวนวิชาเข้มเป็นพิเศษเท่านั้น กระบวนการพัฒนาความรู้ความสามารถนี้จึงอยู่ในวงแคบ (วิทยากร เชียงกูล. 2540 : 12)

จากกระแสโลกาภิวัตน์และสภาพปัญหาคุณภาพศึกษาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะคุณภาพของนักเรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้สามารถเผชิญปัญหาและการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำรงตนในสังคมได้อย่างดีมีความสุขร่วมรับผิดชอบพัฒนาชุมชนประเทศชาติ และสังคมโลก จึงเห็นสมควรต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Inputs) และกระบวนการ (Process) เพื่อให้เกิดผลผลิต (Outputs) คือ นักเรียนที่มีคุณภาพนั่นเอง

ปัจจัยนำเข้า (Inputs) และกระบวนการ (Process) ที่สำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนา ในทันที ได้แก่ หลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน และ การบริหารจัดการ โดยมีการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญผลักดันให้เกิดการพัฒนา คุณภาพการศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ การยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียน บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทยให้มีมาตรฐานสูงมีคุณภาพในระดับสากลและมีชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข โดยมีแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแต่ละด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษา จะต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นคนที่สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย สังคม และปัญญา สามารถ พึ่งตนเอง และร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ หลักสูตรต้องมีลักษณะกว้าง ยืดหยุ่น และ มีความเป็นสากลทัดเทียมมาตรฐานโลก มีเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการเรียนรู้โลกปัจจุบันและ อนาคต เนื้อหาเชื่อมโยงและต่อเนื่องกันทุกระดับ ทั้งด้านความรู้ความสามารถ ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ศิลปกรรม คุณธรรม จริยธรรม ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงมัธยมทั้งระบบใน โรงเรียน ระบบนอกโรงเรียนและการศึกษาตลอดชีพ โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนหรือสังคมมี ส่วนร่วมในการกำหนดแบบพัฒนาหลักสูตร ให้ยืดหยุ่นและหลากหลายสอดคล้องกับสภาพ ความเป็นอยู่ที่เป็นจริงของชุมชน สังคม และการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

2. การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

ครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งหมายรวมถึงผู้บริหารสถานศึกษา นับเป็นกลุ่ม บุคคลที่มีความสำคัญยิ่งที่รับผิดชอบจัดการศึกษาของชาติโดยตรง จะต้องได้รับการพัฒนาให้ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเทคนิควิธีในการปฏิบัติวิชาชีพที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Center) ได้รับการพัฒนาให้มีคุณธรรมมีความสำนึกและมีจิตวิญญาณของความเป็น ครู มีความเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน มีขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่รวมทั้งต้องพัฒนาระดับวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ เป็นที่ยอมรับของสังคมและผู้ประกอบอาชีพครู ต้องสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมี ความสุข

3. การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

กระบวนการเรียนการสอนเป็นกระบวนการนำหลักสูตร ไปปฏิบัติจริงให้ บรรลุผลเป็นขั้นตอนสำคัญที่ครูจะต้องดำเนินการให้ผู้เรียน ได้พัฒนาขีดความสามารถของตน ได้เต็มตามศักยภาพมีความสมดุลทั้งร่างกาย ปัญญา จิตใจและสังคม ให้เป็นผู้รู้จักคิด

วิเคราะห์ให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ มีความคิดรวบยอด การเรียนรู้วิธีการและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีเจตคติที่ดี มีวินัย มีความรับผิดชอบ และทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาคน พัฒนาอาชีพ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามกรอบหลักสูตรที่กำหนดไว้ ดังนั้น กระบวนการเรียนการสอน จึงต้องดำเนินการให้สอดคล้องมุ่งหมายของหลักสูตรที่สำคัญ ดังนี้

3.1 ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ

3.2 เน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการกลุ่ม

และทักษะกระบวนการ

3.3 ใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

3.4 มีการเชื่อมโยงการเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนทั้งภายในกลุ่มวิชาการระหว่างกลุ่มวิชาและการดำเนินชีวิตจริง

3.4 คำนี้ถึงความสมดุลระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นกับวิทยาการสมัยใหม่และความเป็นไทยกับความเป็นสากลมีการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารและการเลือกใช้ข้อมูลที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนสอดคล้อง ปุถุผัง เสริมสร้างค่านิยม จริยธรรมในทุกสาขาวิชา

3.5 นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน

3.6 ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

3.7 ปรับปรุงวิธีการวัดและประเมินผล โดยเน้นการวัดและประเมินผลตาม

สภาพจริง

4. การปรับปรุงระบบการบริหารการศึกษา

การบริหารและการจัดการศึกษาเป็นการบวกรส่งเสริมสนับสนุนอำนวยความสะดวกให้การดำเนินงานการศึกษาในด้านต่าง ๆ บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพผู้บริหารศึกษาจะต้องพัฒนาระบบการบริหาร และการจัดการให้มีเอกภาพ ต้องกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โคนเน้นสถานศึกษาเป็นหลัก ตลอดจนให้บุคคลรอบคร้ว ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมทั้งต้องพัฒนาระบบการวางแผนและให้มีแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทุกระดับทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ

นอกจากนั้นแล้ว การสร้างความความเข้มแข็งของภาคีต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา ดังเช่น ครู ผู้ปกครอง สถาบันศาสนา และชุมชน ให้มีการประสานงานกันเพื่อปลูกฝังคุณธรรมให้แก่นักเรียน นักศึกษา ระดับต่าง ๆ พร้อมกันนั้นก็วางแผนจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการความรู้ ทักษะในด้านจริยธรรมเข้ามาในหลักสูตรการสอนอย่างผสมกลมกลืน

4.3 จุดร่วมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน

พนม พงษ์ไพบูลย์ (2543 : 1-4) ได้กล่าวไว้ว่า ชาวโลกเขารู้เรื่องที่ว่าประเทศไทยมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติออกมามีรัฐธรรมนูญที่ให้สิทธิประชาชนคนไทยในโอกาสที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจัดให้โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และจะต้องจัดอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งทราบว่านักการศึกษาไทยกำลังหายใจออกเป็นเรื่องการปฏิรูปการศึกษา

คนต่างชาติยกย่องคนไทย ประเทศไทยที่สามารถผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาได้ และไปไกลถึงขั้นมีกฎหมายใหม่ ซึ่งหลายประเทศทำไม่ได้แต่ที่ไกลกว่านั้น คือความพยายามที่จะปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบไม่ใช่เฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งอย่างที่หลายประเทศกำลังทำอยู่ เช่น หลายประเทศกำลังให้ความสำคัญกับเรื่องหลักสูตร เรื่องการประกันคุณภาพ การศึกษาการวัด และการประเมินผลการศึกษา เป็นต้น แต่ของไทยกำลังปฏิรูปทุก ๆ ด้านที่คนอื่นเขากำลังทำอยู่ ความคิดของคนในโลกนี้แม้จะต่างกันแต่พื้นฐานความคิดเรื่องการศึกษาไม่ค่อยมีอะไรที่จะทำอยู่ ความคิดของคนในโลกนี้แม้จะต่างกันแต่พื้นฐานความคิดเรื่องขณะนี้ทุกคน ทุกประเทศมองเห็นตรงกันว่าความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการสื่อสาร นำมาซึ่งกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงสู่ยุคแห่งโลกไร้พรมแดนอย่างไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้ ประเทศใดไม่เข้าร่วมในกระแสความเปลี่ยนแปลงนี้ก็มีโอกาสก้าวไม่ทันประเทศอื่น ไม่สามารถอยู่ร่วมในสังคมยุคใหม่ได้กระแสความเปลี่ยนแปลงนี้ เป็นคำกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาในยุคใหม่ค่อนข้างมาก ความคิดทางการศึกษาของโลกก็เปลี่ยนแปลงไปตามความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก

ครั้งหนึ่งมีคนหนึ่งมาจากประเทศที่พัฒนาน้อยกว่าประเทศอื่นกล่าวว่า เมื่อพูดถึงการศึกษาเราก็ต้องนึกถึงโรงเรียน ครู และนักเรียน ครู และนักเรียน เพราะสามสิ่งนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการจัดการศึกษา ซึ่งต่อมาก็ต้องพูดถึงหลักสูตร อุปกรณ์การสอน สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ฯลฯ ก็มีคนที่ทักท้วงที่ว่า การคิดถึงการศึกษาในรูปแบบมี

โรงเรียน ครู นักเรียน ฯลฯ ในยุคโลกไร้พรมแดนนี้จะไม่ทันการแล้ว โลกยุคใหม่ การเรียนรู้เกิดได้ตลอดเวลา และเกิดได้กับคนทุกคน คนทุกคนเรียนรู้ได้ไม่ใช่จากครู แต่เรียนรู้จากการสัมผัสกับแหล่งข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ผู้เรียนจึงไม่จำเป็นต้องหมายถึง นักเรียนต่อไป การพูดถึงนักเรียนก็มักหมายถึงเด็กและเยาวชนที่เข้าเรียนในสถานศึกษาปกติแต่โลกยุคปัจจุบันผู้เรียนต้องหมายถึง คนทุกคน

การเรียนรู้ในยุคใหม่ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในโรงเรียน แต่เกิดขึ้นได้อย่างกว้างขวางในหลายสถานที่ แม้แต่ในบ้านของตนเองก็เป็นแหล่งเรียนรู้ได้ ถ้ามีระบบสื่อสารและข้อมูลข่าวสารที่ดีพอ การเรียนรู้จากกันและกันก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้คนได้รับความรู้ได้อย่างดี การเรียนรู้จึงไม่จำเป็นต้องเรียนในห้องเรียน (จากครูเท่านั้น) อีกต่อไป โลกยุคใหม่ถูกเชื่อมโยงด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ที่ใช้คอมพิวเตอร์ และระบบสื่อสารผ่านดาวเทียมและใยแก้วนำแสงทำให้การส่งทอดข้อมูลข่าวสารเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวางมาก เราสามารถค้นคว้าหาความรู้ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ ด้วยระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) ได้เมื่อคุณละซึกโลกก็ตาม ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศจะเปลี่ยนรูปแบบของเรียนรู้ และแหล่งความรู้จะทำให้ทุกคนได้เรียนรู้อย่างกว้างขวางเท่าเทียมกัน

ขณะนี้หลายประเทศกำลังให้ความสำคัญกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดนโยบายว่าในปี ค.ศ. 2000 ทุกโรงเรียนจะต้องมีคอมพิวเตอร์อย่างน้อยหนึ่งเครื่องต่อนักเรียนห้าคน และทุกห้องเรียนต้องมีคอมพิวเตอร์ที่ต่ออินเทอร์เน็ตได้ ส่วนสิงคโปร์ก็ประกาศนโยบายทำนองเดียวกันว่าเขาจะต้องให้โรงเรียนมีคอมพิวเตอร์อย่างน้อยหนึ่งเครื่องต่อนักเรียนสองคนหลังปี ค.ศ. 2002 กล่าวได้ว่า หลายประเทศกำลังริบเร่งนำคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการศึกษากันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ให้เป็นระบบกลางที่มีราคาถูกเพื่อส่งเสริมการศึกษาของประชาชนการเรียนรู้วิธีนี้จะอาศัยแหล่งความรู้ได้จากทั่วโลก

มีอีกเรื่องหนึ่งที่ทั่วโลกพูดถึงกันมาก คือ การทำให้คนได้เรียนรู้ตลอดชีวิตเพราะเป็นความจำเป็นที่ทุกคนต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอการพัฒนาตนเองนำไปสู่การพัฒนาการงานอาชีพสูงสุด เพื่อให้ชุมชนพัฒนาตนเองได้สถานะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ใช้ประโยชน์ของการเรียนรู้จากการพัฒนาแบบต่อยอด และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องพยายามร่วมกันอย่างแข็งแกร่งส่งเสริมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในภาพรวม

ศุวิธิตา จรุงเกียรติกุล และอาชญญา รัตนอุบล (2554 : 6-9) ได้การวิจัยเรื่อง “อนาคตภาพรูปแบบสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เชิงบวกสำหรับชุมชน” ได้ผลการวิจัยดังนี้

สังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เชิงบวกสำหรับชุมชนจะบังเกิดขึ้นไปได้อย่างมั่นคงนั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบหลักที่สำคัญสำหรับการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ 5 ประการ ได้แก่

1. บุคคลแห่งการเรียนรู้หรือผู้เรียนรู้
2. ผู้จัดการเรียนรู้
3. แหล่งเรียนรู้
4. องค์ความรู้
5. กิจกรรมการเรียนรู้
6. บรรยากาศการเรียนรู้
7. เครือข่ายการเรียนรู้
8. การจัดการความรู้
9. องค์การแห่งการเรียนรู้

และองค์ประกอบเสริมของสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เชิงบวกสำหรับชุมชน ได้แก่ ขนาดชุมชน ลักษณะเฉพาะของชุมชน เช่น วัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนที่หลากหลาย ระบบความผูกพันใกล้ชิดระหว่างประชาชนกับชุมชนมีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนา และเจตนารมณ์ของการพัฒนาสังคมให้ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้การมียุทธศาสตร์การดำเนินงานการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทชุมชนที่แตกต่างกัน การพัฒนาโดยใช้ความรู้เป็นฐาน ระบบสาธารณูปโภคที่ครบครัน การออกแบบชุมชนเพื่อการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับบริบท มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของชุมชนที่สามารถเชื่อมโยงชุมชน และระหว่างชุมชนอื่น ๆ ได้ เช่น การมีเว็บไซต์ชุมชน มีระบบการสร้างคุณค่าของพลเมือง มีการขับเคลื่อนนวัตกรรมทางสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้ของประชาชน การสนับสนุนงบประมาณ สำหรับการพัฒนาและการมีองค์กรหรือหน่วยงานศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะที่มุ่งพัฒนาองค์ความรู้ของชุมชน ตั้งอยู่บนฐานทุนทางสังคมที่แตกต่างกันมีกลไกการขับเคลื่อนชุมชนทั้งในเชิงโครงสร้างทางสังคมและเชิงระบบ หรือสถาบันสำคัญของสังคมมีการบูรณาการการเรียนรู้ตลอดชีวิต การดำรงชีวิต

และการประกอบอาชีพเข้าด้วยกันอย่างผสมกลมกลืน ยึดชุมชนเป็นฐานของการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ โดยใช้ศักยภาพและทรัพยากรในชุมชนเป็นหลัก ให้ประชาชนและทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานและการสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จะทำให้เกิดพลังชุมชนที่เข้มแข็งอันจะเป็นรากฐานที่มั่นคงในการเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

5. หลักการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้

หลักการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เชิงบวก..... สำหรับชุมชน ได้แก่

- 5.1 หลักความร่วมมือแบบหุ้นส่วน
- 5.2 หลักความร่วมมือและการมีส่วนร่วม
- 5.3 หลักการติดตามความสามารถในการดำเนินงาน
- 5.4 หลักความจำเป็นของการเรียนรู้
- 5.5 หลักความสำคัญของชุมชน หลักการใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนา
- 5.6 หลักการพัฒนาโดยใช้ความรู้เป็นฐานการพัฒนา
- 5.7 หลักการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย
- 5.8 หลักการจัดกิจกรรมที่ผสมกลมกลืนกับการดำเนินชีวิต
- 5.9 หลักความเสมอภาค
- 5.10 หลักความต่อเนื่อง

แนวคิดและทฤษฎีของการเตรียมความพร้อม

1. ความหมายของการเตรียมความพร้อม

แมคเคชนี่ McKechnie. (1966 : 14 ; อ้างถึงใน เอกราช อะมะวัลย์. 2554 : 17) ได้ให้ความหมายของความพร้อมว่า หมายถึง ลักษณะที่ผู้กระทำมีความคล่องตัว กระตือรือร้น ความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้กิจกรรมที่ทำนั้นบรรลุผลสำเร็จ

พรรณีช เจนจิต (2545 : 47) ให้ความหมายของความพร้อมว่า เป็นสภาวะของบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างบังเกิดผลซึ่งขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะ การได้รับการฝึกฝน การเตรียมตัว ความสนใจ และแรงจูงใจ ซึ่งแต่ละคนมีความพร้อมแตกต่างกัน

ครอนบาค (Cronbach. 1963 : 125 ; อ้างถึงใน พรศ ทิวรัชชัย. 2555 : 10)
ให้ความหมายของการเตรียมความพร้อมว่าหมายถึง วุฒิภาวะ อารมณ์ และความสามารถใน
การเรียนรู้

อัญชลี มุละดา (2541 : 43) ให้ความหมายของความพร้อมว่า สภาพของบุคคลที่มีความ
ความกระตือรือร้น มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปอย่างมี
ประสิทธิภาพอันเป็นผลมาจากการเตรียมตัวทั้งทางร่างกายและจิตใจ

กฤษดา ทองสังวร (2540 : 17) กล่าวถึง ความหมายของความพร้อม คือ
คุณสมบัติหรือสภาวะของบุคคลที่พร้อมที่จะทำงาน หรือจะทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งอย่าง
มีแนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อมตัวสำหรับการทำ
กิจกรรมนั้นๆ อย่างพร้อมมูล ทั้งความสมบูรณ์ทางร่างกายและจิต ความสนใจหรือแรงจูงใจ
ประสิทธิภาพ และการได้รับการฝึกอบรม

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความพร้อม หมายถึง การที่บุคคลพร้อม
ที่จะกระทำกิจกรรมหนึ่งด้วยความพอใจ เต็มใจ และกระตือรือร้น โดยมีสภาพที่มีความ
สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีความสามารถที่จะเรียนรู้และ
ทำกิจกรรมนั้นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือสัมฤทธิ์ผล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 : 12) กล่าวถึง ความหมาย
ของความพร้อม คือ การกำหนดให้มีนโยบาย และเป้าหมายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความ
เข้าใจ และตระหนักในการเป็นประชาคมอาเซียน โดยมีองค์ประกอบ ทั้ง 4 ส่วน ดังนี้

1. บังคับสนับสนุน หมายถึง การจัดเตรียมสภาพที่เอื้อต่อการดำเนินงานการเตรียม
บุคลากรให้มีความพร้อมในการดำเนินงานรวมถึงการร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เพื่อเป็น
การส่งเสริมสนับสนุนให้สามารถดำเนินงานการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของ
โรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การบริหารจัดการ หมายถึง การวางแผน การจัดโครงสร้างการประสานงาน
การจัดกิจกรรม เพื่อให้ดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและเป็นขั้นตอนตามแนวทางการ
ดำเนินงานการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียน

3. กระบวนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การออกแบบจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรม
การวัดและประเมินผลเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ทักษะและ
เจตคติ ที่ดีต่อการเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน

4. คุณภาพผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ ที่ดีต่อการเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของโรงเรียน

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพร้อม

คำว่า “พร้อม” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความไว้ว่า เป็นคำวิเศษณ์ที่มีความหมายว่า ครบถ้วน ส่วนคำว่า “ความพร้อม” เป็นคำนามซึ่งจะมีความหมายว่า ความครบครัน หรือมีทุกอย่างครบแล้ว ดังนั้นหากจะแปลความหมายของความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่โดยตรงไปตรงมาแล้ว ก็น่าจะมีความหมายว่า สภาพที่มีทุกสิ่งทุกอย่างครบครันที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ได้ (สมพงษ์ เทียงธรรม, 2536 : 10)

กู๊ด (Good, 1973 : 12 ; อ้างถึงใน นวรัตน์, 2545 : 17) ให้คำนิยามเกี่ยวกับความพร้อมว่าเป็นความสามารถตกลงใจ ความปรารถนา และความสามารถที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ความพร้อมเกิดจากลักษณะทางวุฒิภาวะ ประสบการณ์และอารมณ์ ความพร้อมจึงเป็นการพัฒนาคนให้มีความสามารถทำกิจกรรมนั้น ๆ

ซินclair และฮันส์ (Sinclair and Hanks, 1987 : 1995) กล่าวว่าความพร้อม หมายถึง การที่บุคคล 1) ได้การเตรียมตัวเพื่อกระทำกิจกรรมบางอย่างให้สำเร็จตามเป้าหมาย 2) ความเต็มใจ ความกระตือรือร้นที่จะกระทำกิจกรรมบางอย่าง Please เลี้ยงปีเก่า ๆ แบบนี้ เพราะอาจหมายถึงคุณตัดมา ถ้าจริง ไม่เป็นไร เพราะเป็นแบบฝึกหัด แต่ควรจะเนียน ๆ

บารอน และมิลเบิร์น (Barrow and Milburn, 1990 : 259) กล่าวว่า ความพร้อม หมายถึง การที่บุคคลมีความสนใจและเริ่มต้นที่จะกระทำบางสิ่งบางอย่าง บังคับที่มีอิทธิพลต่อความพร้อม คือ สภาพจิตใจ กายวิภาค และสรีรวิทยา

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2540 : 229-230) ให้ความหมายไว้ว่า ความพร้อม หมายถึง สภาพความ สมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจที่พร้อมจะตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทางด้านร่างกาย ได้แก่ วุฒิภาวะ (Maturity) ซึ่งหมายถึง การเติบโตอย่างเต็มที่ของอวัยวะร่างกาย ทางด้านจิตใจ ได้แก่ ความพอใจที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือพอใจที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ

ครอนบาค (Cronbach, 1963) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับความพร้อมว่า ก่อนเรียนหรือทำกิจกรรมใด ๆ ผู้เรียนหรือผู้ปฏิบัติต้องเตรียมตัวให้พร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ อุปกรณ์ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการเตรียมตัวให้พร้อมย่อมจะช่วยให้การดำเนินการเป็นไปได้อย่างดี

ทอร์นไคค์ (Thorndike, 1913) ได้กล่าวเกี่ยวกับกฎของความพร้อม (The Law of Readiness) ซึ่งแบ่งไว้ 3 ประเด็น คือ

1. ขณะที่หน่วยปฏิบัติการพร้อมที่จะปฏิบัติมันต้องเกิดจากความพึงพอใจ
2. การปฏิบัติการของหน่วยปฏิบัติจะต้องไม่สร้างความรำคาญยุ่งยากใจ
3. ถ้าหน่วยงานไม่มีความพร้อมที่จะปฏิบัติแต่โดนขัดเหยียด หรือบังคับบีบเค้นการปฏิบัติมัน ๆ ก็จะเป็นสาเหตุให้เกิดความรำคาญยุ่งยากใจ

กล่าวโดยสรุปความพร้อม หมายถึง สภาพที่เตรียมพร้อมในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สามารถคล่องและสำเร็จภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1 ปัจจัยสนับสนุน

โรงเรียนอุตรธรรมานุสรณ์ (2555 : ออนไลน์) ปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 8 กระบวน ได้แก่

1. กระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ ถ้าผู้เรียนมีโอกาสคิด ทำ สร้างสรรค์ โดยที่ครูช่วยจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อ และสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน
2. คำนี้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกาย และจิตใจ และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง
3. สาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับวัย ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนและความคาดหวังของสังคม ทั้งนี้ผลการเรียนรู้จากสาระและกระบวนการ จะต้องทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดี และมีความสุขในการเรียน
4. แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเพียงพอที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ ตามความถนัด ความสนใจ
5. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยเหลือเกื้อกูล ห่วงใย มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ คือ แลกเปลี่ยนความรู้ ถักทอความคิด พิชิตปัญหาาร่วมกัน
6. ศิษย์มีความศรัทธาต่อครูผู้สอน สาระที่เรียนรวมทั้งกระบวนการที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ผู้เรียนใฝ่รู้ มีใจรักที่จะเรียนรู้ ทั้งนี้ครูต้องมีความเชื่อว่าศิษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และมีวิธีการเรียนรู้ ที่แตกต่างกัน
7. สาระและกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวของผู้เรียน จนผู้เรียนสามารถนำผลจากการเรียนรู้ ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง

8. กระบวนการเรียนรู้ มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่น ๆ เช่น ชุมชน ครอบครัว องค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และร่วมมือกันให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้สูงสุด

ยีนยง ราชวงษ์ (2555 : ออนไลน์) ได้ให้ความหมายถึง ปัจจัยสนับสนุน การศึกษา หมายถึง การส่งเสริมให้มีการพัฒนาเรื่องของการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัย 5 กับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คำว่า “คุณภาพการศึกษา” ก็คือที่ตัวผู้เรียนหรือเยาวชนว่ามี คุณลักษณะตามที่หลักสูตร ได้กำหนดไว้หรือไม่ว่า หลังจากที่ผู้เรียน ได้รับการพัฒนา การจัดการ ประสิทธิภาพหรือการจัดการเรียนการสอนแล้ว ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทาง ที่ดีขึ้น คำว่า “พฤติกรรม” ก็คือ ความรู้ความสามารถ ความคิด ต้องดีขึ้น คุณลักษณะ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีขึ้น และทักษะ กระบวนการที่ดีขึ้น แต่ทั้งหมดทั้งหลายจะดีขึ้นก็ต้องอาศัย ปัจจัยที่สำคัญเป็นตัวช่วย เป็นตัวสนับสนุน ปัจจัยที่สำคัญประกอบด้วยปัจจัย 5 คือ

1. ครู เป็นปัจจัยที่สำคัญ เพราะครูมีหน้าที่จัดประสบการณ์ จัดกิจกรรม จัด แหล่งการเรียนรู้ หรือจัดหลาย ๆ อย่างเพื่อให้ผู้เรียนหรือเยาวชนนั้นได้รับรู้ เรียนรู้ ผ่านสมอง ให้มากที่สุด การรับรู้พยายามรับรู้หลาย ๆ ทาง เช่น ให้ได้ยิน ฟัง (หู) ให้ได้เห็น (ตา) ให้ได้ กลิ่น (จมูก) ถ้าจำเป็นต้องได้รับรู้ ให้ได้รส (รส) ให้ได้สัมผัสทางกาย (มือ/ผิวหนัง) ดังนั้น การจัดประสบการณ์ในแต่ละครั้งครูจำเป็น ต้องหาช่องทางให้ผู้เรียนหรือเยาวชนให้ได้รับรู้ใน ช่องทางดังกล่าวให้มากที่สุด ที่บอกว่าให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด ให้มีส่วนร่วมให้ มากที่สุด เมื่อสมองผ่านการรับรู้ก็จะนำไปสู่การจัดกระทำ ด้วยกระบวนการคิดทางสมอง และ นำมาถ่ายทอดให้สังคมได้รับรู้ ได้เห็น ว่ามีทิศทางที่ดีขึ้น

2. พ่อ แม่ ผู้ปกครอง เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะอยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียน หรือเยาวชนตลอดเวลา จะต้องเป็นตัวช่วยให้กับครู เช่น อาจต้องมีการติดตาม ชักถาม ให้ กำลังใจ หาปัจจัยสนับสนุน เช่น เอกสาร ตำรา สื่อแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มาช่วยเพื่อให้บุตรหลาน เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ถ้าพ่อ แม่หรือผู้ปกครองท่านใดให้ความเอาใจใส่ ผู้เรียนของท่านจะ ประสบผลสำเร็จได้เร็วขึ้นกว่าผู้เรียนทั่วไป

3. ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยอีกปัจจัยหนึ่งที่สนับสนุนครู ต้องให้ กำลังใจครูผู้สอน ต้องนิเทศ ติดตาม คอยดูแลช่วยเหลือเมื่อครูประสบปัญหาอย่างต่อเนื่องและ ตลอดเวลา เช่น ขาดงบประมาณ ขาดสื่อ ขาดแหล่งเรียนรู้ ต้องร่วมมือกับครู ต้องช่วยครูหา ทางออก ไม่ใช่ปล่อยให้ครูช่วยเหลือตนเองเพียงลำพัง ควักกระเป๋าของตนเองตลอดสัปดาห์ครู

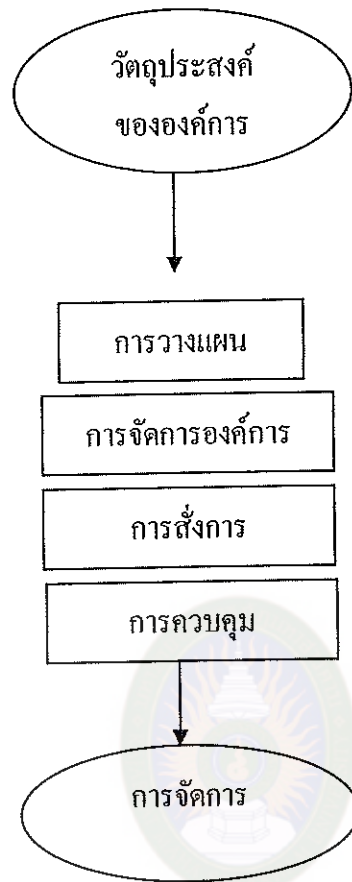
การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มของมนุษย์อาจมีได้หลายลักษณะและเรียกต่างกัน เป็นต้นว่า ครอบครัว (Family) เผ่าพันธุ์ (Tribe) ชุมชน (Community) สังคม (Society) และประเทศ (Country) เมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มย่อมเป็นธรรมชาติอีกทีในแต่ละกลุ่มจะต้องมี “ผู้นำกลุ่ม” รวมทั้งมี “แนวทางหรือวิธีการควบคุมดูแลกันภายในกลุ่ม” เพื่อให้เกิดความสุขและความสงบเรียบร้อย สภาพเช่นนี้ได้มีวิวัฒนาการตลอดมา โดยผู้นำกลุ่มขนาดใหญ่ เช่น ในระดับประเทศของภาครัฐ ในปัจจุบันอาจเรียกว่า “ผู้บริหาร” ขณะที่การควบคุมดูแลกันภายในกลุ่มนั้น เรียกว่า การบริหาร (Administration) หรือการบริหารราชการ (Public administration) ด้วยเหตุผลเช่นนี้ มนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการบริหารหรือการบริหารราชการได้ง่าย และทำให้กล่าวได้อย่างมั่นใจว่า “ที่ใดมีประเทศ ที่นั่นย่อมมีการบริหาร” คำว่า การบริหาร (Administration) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน “Administatrae” หมายถึง ช่วยเหลือ (Assist) หรืออำนวยความสะดวก (Direct) การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “Minister” ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรี สำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า Administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่าง ๆ ส่วนคำว่า การจัดการ (Management) นิยมใช้ในภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อมุ่งแสวงหากำไร (Profits) หรือกำไรสูงสุด (Maximum profits) สำหรับผลประโยชน์ที่จะตกแก่สาธารณะถือเป็นวัตถุประสงค์รองหรือเป็นผลพลอยได้ (By product) เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงแตกต่างจากวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งหน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการสาธารณะทั้งหลาย (Public services) แก่ประชาชน การบริหารภาครัฐทุกวันนี้ หรืออาจเรียกว่า การบริหารจัดการ (Management administration) เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจมากขึ้น เช่น การนำแนวคิดผู้บริหารสูงสุด (Chief Executive Officer) หรือ ซีอีโอ (CEO) มาปรับใช้ในวงราชการ การบริหารราชการด้วยความรวดเร็ว การลดพิธีการที่ไม่จำเป็น การลดขั้นตอน การปฏิบัติราชการ และการจูงใจด้วยการให้รางวัลตอบแทน เป็นต้น นอกเหนือจากการที่ภาครัฐได้เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจเข้ามารับสัมปทานจากภาครัฐ เช่น ให้สัมปทานโทรศัพท์มือถือ การขนส่ง เหล้า บุหรี่ อย่างไรก็ตาม ภาครัฐก็จัดทำประโยชน์ให้แก่สาธารณะหรือประชาชนได้เช่นกัน เช่น จัดโครงการคืนกำไรให้สังคมด้วยการลดราคาสินค้าขายสินค้าราคาถูก หรือการบริจาคเงินช่วยเหลือสังคม เป็นต้น การบริหาร บางครั้งเรียกว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ (ถ้าเป็นหน่วยงานภาคเอกชน หมายถึงของหน่วยงาน และ/หรือ บุคคล) ที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของและหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ เช่น (1) การบริหารนโยบาย (Policy) (2) การบริหารอำนาจหน้าที่ (Authority) (3) การบริหารคุณธรรม (Morality)

(4) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Society) (5) การวางแผน (Planning) (6) การจัดองค์การ (Organizing) (7) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) (8) การอำนวยการ (Directing) (9) การประสานงาน (Coordinating) (10) การรายงาน (Reporting) และ (11) การงบประมาณ (Budgeting) เช่นนี้ เป็นการนำ “กระบวนการบริหาร” หรือ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า แพมส์-โพสคอ์บ (PAMS-POSDCoRB) แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมาย พร้อมกันนี้ อาจให้ความหมายได้อีกว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับ คน สิ่งของ และหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ เช่น (1) การบริหารคน (Man) (2) การบริหารเงิน (Money) (3) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material) (4) การบริหารงานทั่วไป (Management) (5) การบริหารการให้บริการประชาชน (Market) (6) การบริหารคุณธรรม (Morality) (7) การบริหารข้อมูลข่าวสาร (Message) (8) การบริหารเวลา (Minute) และ (9) และการบริหารการวัดผล (Measurement) เช่นนี้ เป็นการนำ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า 9M แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมายการให้ความหมายทั้ง 2 ตัวอย่างที่ผ่านมานี้ เป็นการนำหลักวิชาการด้านการบริหาร คือ “กระบวนการบริหาร” และ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” มาใช้เป็นแนวทางหรือกรอบแนวคิดในการให้ความหมายซึ่งน่าจะมีส่วนทำให้การให้ความหมายคำว่า การบริหารเช่นนี้ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหาร จัดเจน เข้าใจได้ง่าย เป็นวิชาการ และมีกรอบแนวคิดด้วย นอกจากนี้ 2 ตัวอย่างนี้แล้ว ยังอาจนำปัจจัยอื่นมาใช้เป็นแนวทางในการให้ความหมายได้อีก เป็นต้นว่า 3M ซึ่งประกอบด้วย การบริหารคน (Man) การบริหารเงิน (Money) และการบริหารงานทั่วไป (Management) และ 5ป ซึ่งประกอบด้วย ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด ประสานงาน และประชาสัมพันธ์

Mary Parke Follett. (1941 : 14) ได้ให้ความหมายการบริหารการจัดการว่าเป็นเทคนิคการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น

George R. Terry. (1977 : 187) ได้ให้ความหมายการบริหารการจัดการว่าเป็นกระบวนการของการวางแผนการจัดองค์การ การกระตุ้นและควบคุมให้บรรลุจุดหมายร่วมกัน โดยใช้ทรัพยากรบุคคลากรและอื่น ๆ

George A.F. Stoner. (1978 : 98) ได้ให้ความหมายการบริหารการจัดการว่า กระบวนการ (Process) ของการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organization) การสั่งการ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ความพยายามของสมาชิกในองค์การและการให้ทรัพยากรต่างๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์การกำหนดไว้ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ความหมายของการจัดการ

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การวางแผนในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกระบวนการ ขั้นตอน และ โครงสร้างที่ถูกต้องซึ่งครอบคลุม ทั้ง 9 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การบริหารคน (Man) 2) การบริหารเงิน (Money) 3) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material)
- 4) การบริหารงานทั่วไป (Management) 5) การบริหารการให้บริการประชาชน (Market)
- 6) การบริหารคุณธรรม (Morality) 7) การบริหารข้อมูลข่าวสาร (Message) 8) การบริหารเวลา (Minute) และ 9) และการบริหารการวัดผล (Measurement)

2.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2545 : 12) มีสาระสำคัญที่มุ่งเน้นการสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้ การศึกษา เป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและมีวัฒนธรรมที่ดีในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า

ผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ ดังนั้น ในการจัดการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและพัฒนาการของผู้เรียน เน้นฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้การปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคม การจัดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง เพื่อมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ครู การเรียนการสอนที่ดีนั้นควรมีความเป็นพลวัต คือ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งใน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ รูปแบบ เทคนิค วิธีการ เป็นต้น ในฐานะผู้รับผิดชอบหลักในการจัดการเรียนรู้ควรคำนึงถึงประเด็น ดังนี้

1. ครูควรศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ถ่องแท้
2. ครูควรวางแผนการเรียนรู้อย่างมีระบบและลำดับขั้นอย่างชัดเจน
3. ครูควรเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. ครูควรใช้หลักจิตวิทยาแรงจูงใจให้ถูกวิธีและมีประสิทธิภาพสูงสุด
5. ครูควรสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และสนุกสนาน
6. ครูควรมีการประเมินการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียน

ประเด็นที่ 1 ครูมีหน้าที่ในการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ เนื่องจากหลักสูตรนั้นเปรียบเสมือนแสงเทียนนำทางสำหรับครูในการจัดการเรียนรู้ ในหลักสูตรแกนกลางฉบับปัจจุบันนั้นประกอบไปด้วยรายละเอียดที่มีความจำเป็นและสำคัญ อาทิ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สมรรถนะที่สำคัญ เป็นต้น การที่ครูเข้าใจและรู้รายละเอียดดังกล่าวทั้งหมดอย่างเข้าใจจะส่งผลให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่หลักสูตรวางไว้ได้และการจัดการเรียนรู้นั้นจะเป็นสิ่งที่ตอบโจทย์ความต้องการของสังคม

ประเด็นที่ 2 ครูควรวางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างมีระบบและลำดับขั้นอย่างชัดเจน ดร.สุริน ชุมสาย ณ อยุธยา ได้กล่าวไว้ในหนังสือการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ว่า ครูที่ดีต้องมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องมีการนำไปปฏิบัติ การปฏิบัติที่ดีต้องเป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้ ซึ่งสามารถเข้าใจได้ว่า การวางแผนการจัดการเรียนรู้นั้นถือเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งในบรรดากระบวนการทั้งหมด ครูจำเป็นต้องลำดับขั้นให้ชัดเจนว่าจะสอนอะไรก่อน สอนอะไรหลัง แต่ถึงกระนั้นแผนการจัดการเรียนรู้ควรมีความยืดหยุ่น

เปลี่ยนแปลงได้ตามโอกาสและสถานการณ์จริง ครูจึงควรมีความมั่นใจที่จะเผชิญกับสถานการณ์ในชั้นเรียนได้ทุกรูปแบบที่เกิดขึ้นนอกเหนือความคาดหวังและแผนการจัดการเรียนรู้ที่เตรียมไว้ การปรับแผนนั้นก็เพื่อให้มีความเหมาะสม เนื่องจากวิธีการที่แตกต่างนั้นอาจช่วยให้นักเรียนบางคนสามารถเรียนรู้และเข้าใจในเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น นอกจากประเด็นข้างต้น สิ่งที่คุณต้องคำนึง คือเรื่องของเนื้อหาที่เตรียมมาในแต่ละครั้งของแผนการจัดการเรียนรู้ นั้นต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับเวลา มีความต่อเนื่อง เป็นเอกภาพ ครอบคลุมเวลาของการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องสามารถปฏิบัติกิจกรรมในแผนนั้น ได้อย่างครบถ้วน หากครูผู้สอนใช้เนื้อหามาก แต่เวลาน้อย ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สัมพันธ์กัน นักเรียนจะเรียนแบบหนักและไม่ได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองเท่าที่ควร จึงอาจส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเป้าประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

ประเด็นที่ 3 ครูควรเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นครูควรใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกันออกไปในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งและควรสอนให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ในชั้นเรียนกับชีวิตประจำวันเข้าด้วยกัน ได้อย่างสมดุล และฝึกให้นักเรียนพัฒนาทักษะกระบวนการคิดทุกรูปแบบ ตามแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนของวิชัย ตันศิริ กล่าวไว้ว่า กระบวนการเรียนการสอน ควรมุ่งเน้นการแสดงความคิด การฝึกให้ผู้เรียนได้มองกว้างและมองไกล มีความเข้าใจในระดับมหัพภาค และสามารถวิเคราะห์แยกแยะได้ในระดับจุลภาค ยิ่งไปกว่านั้นครูให้ผู้เรียนเข้าใจว่าความรู้ไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในเฉพาะหนังสือหรือในชั้นเรียนเพียงเท่านั้น ดังนั้นครูควรเชื่อมโยงช่วงว่างระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ ทำให้นักเรียนเกิดความชำนาญในเรื่องที่นักเรียนสนใจ และสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิต สำหรับการจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนต้องได้รับโอกาสในการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติจริง ลงมือทำจริงด้วยตนเอง ดังนั้น ครูผู้สอนจึงมีหน้าที่สร้างความกระตือรือร้น และแรงจูงใจในการเรียนรู้ คอยกระตุ้น แนะนำในสิ่งที่นักเรียนสงสัย ต้องสร้างความใฝ่รู้ใฝ่เรียน พร้อมกันนั้นก็ฝึกฝนนักเรียนให้มีสมรรถนะที่สำคัญตามหลักสูตร อันได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหาความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ประเด็นที่ 4 ครูควรใช้หลักจิตวิทยาแรงจูงใจให้เป็นและมีประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากแรงจูงใจนั้นจะนำไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน สิ่งที่คุณจะต้องทำในฐานะผู้นำแนวทางการเรียนการสอน คือ การกระตุ้นให้เด็ก ๆ รู้ลึกถึงความต้องการของตน เพราะความ

ต้องการจะนำให้นักเรียนนั้นสนใจและใส่ใจกับบทเรียน จึงสามารถกล่าวได้ว่าแรงจูงใจที่เหมาะสมจึงเป็นกุญแจสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สำหรับครูประถมศึกษาชั้น การสร้างแรงจูงใจถือเป็นสิ่งสำคัญเพราะด้วยพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียน ในระดับนี้นั้นยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ การที่นักเรียนจะจดจ่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็น ระยะเวลาสั้น ๆ นั้นเป็นเรื่องยาก ซึ่งสิ่งนี้อาจเป็นปัญหาของครูผู้สอนทุกคน แนวทางที่ดีทาง หนึ่งคือให้ผู้เรียนจะสร้างเป้าหมายใหม่ ๆ ร่วมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อคงให้เขาเห็นความสำคัญ ของสิ่งที่เขาจะได้เรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจในการเรียนที่ดีอีกวิธีการหนึ่งคือ อารมณ์ขัน ในชั้นเรียนนั้นครูควรเล่าเรื่องตลกให้นักเรียนฟังบ้าง การมีอารมณ์ขันจะช่วยคลายกำแพง ระหว่างครูกับนักเรียนได้และเป็นการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ดีอีกด้วย

ประเด็นที่ 5 ครูควรสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และ สนุกสนาน ไม่ว่าจะเป็นบรรยากาศทางกายภาพ (Physical Atmosphere) และบรรยากาศทาง จิตวิทยา (Psychological Atmosphere) ซึ่งบรรยากาศทางกายภาพ คือ การจัดสภาพแวดล้อม ต่าง ๆ ภายในห้องเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย มีความสะอาด น่าอยู่ มีสื่อการเรียนรู้ที่ครบ ครัน พร้อม ที่จะส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน การอาศัยความร่วมมือใน การสร้างบรรยากาศทางกายภาพจากผู้เรียนถือเป็นอีกหนทางหนึ่งในการทำให้ผู้เรียนรู้สึกชอบ และต้องการจะอยู่ในชั้นเรียนเพราะเขานั้นได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์รูปแบบของชั้นเรียน ของเขาเอง ด้านบรรยากาศทางจิตวิทยา คือ บรรยากาศทางด้านจิตใจที่นักเรียนรู้สึกอบอุ่น มีความสบายใจ มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีความเป็นกันเอง สำหรับการสร้างบรรยากาศ ความเป็นกันเองในชั้นเรียนระหว่างครูและนักเรียนนั้นครูควรทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกมี ส่วนร่วมการสอน ไม่ใช่บรรยากาศที่ครูยืนอยู่หน้าชั้นตลอดทั้งชั่วโมงการเรียนหรือที่นักเรียน ต้องจับจ้องสายตาไปที่กระดานดำเพียงอย่างเดียว

ประเด็นที่ 6 ครูควรมีการประเมินการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งการประเมินผลนั้นถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการจัดการเรียนรู้ รายละเอียดในการประเมิน ต้องมีให้ครบทุกปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นประเมินตัวครู การประเมินตัวนักเรียน การประเมินสื่อสำหรับการจัดการเรียนรู้ การประเมินทั้งสามประการ นั้นถือเป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากส่งผลโดยตรงต่อการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการทุกด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านสติปัญญา พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านร่างกายและพัฒนาการด้าน คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนสิ่งที่ครูต้องประเมินตนเองนั้นควรประกอบไปด้วยการ ประเมินวิธี ขั้นตอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้เพราะตัวครูนั่นอาจสอนไม่ชัดเจน ไม่ตรงตาม

วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และอาจขาดความต่อเนื่องของเนื้อหา นอกจากนี้ครูอาจขาดความชำนาญในการสอน ไม่มีความสามารถในการโน้มน้าวความสนใจของนักเรียนให้มีส่วนร่วมได้ รวมไปถึงครูต้องประเมินความสามารถในการจัดชั้นเรียน การควบคุมชั้นเรียนเพราะครูอาจยังไม่เข้าใจธรรมชาติและพัฒนาการด้านต่างๆของนักเรียนเท่าที่ควรสำหรับการประเมินนักเรียน ครูควรประเมินตั้งแต่ความรู้พื้นฐานที่นักเรียนแต่ละคนมี เนื่องด้วยนักเรียนทุกคนนั้นมีความสามารถในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน ครูอาจต้องช่วยนักเรียนปรับพื้นฐานเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มเพื่อให้เกิดความใกล้เคียง การประเมินนักเรียนจะทำให้ครูรู้ปัญหาการเรียน เช่น ความไม่ใส่ใจ ความเครียด ความกดดัน ความเหนื่อยล้า ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเสมอ ประเด็นที่สำคัญที่สุดในเรื่องการประเมินคือการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อดูพัฒนาการของนักเรียนและวัดว่านักเรียนได้รับอะไรบ้างจากการเรียนรู้ในสิ่งที่ครูจัดให้ การประเมินสื่อสำหรับการจัดการเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง เนื่องจากสื่อการเรียนรู้นั้นต้องสามารถสื่อสารหรือเป็นสะพานเชื่อมระหว่างครูผู้สอนและนักเรียนในการส่งผ่านความรู้จากครูผู้สอนไปยังนักเรียนได้จริง ๆ

ยุพิน พิพิธกุล และ อรพรรณ ตันบรรจง (2535 : 16-17) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนการสอนดังนี้

1. สื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้แจ่มแจ้งยิ่งขึ้น
2. ช่วยในการสอนนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน เช่น นักเรียนบางคนซึ่งเรียนอ่อน อาจจะต้องใช้รูปภาพ สื่อรูปธรรม หรือชุดการเรียนการสอนรายบุคคล ช่วยให้เขาบรรลุจุดประสงค์ในการเรียน
3. ช่วยสร้างเสริมความสนใจของนักเรียน
4. ประหยัดเวลาในการสอน บางคนกล่าวว่าทำให้เสียเวลาความจริงนั้นไม่เสียเวลาเลย คนที่ว่าเสียเวลาเพราะใช้สื่อการเรียนการสอนไม่เป็น
5. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจะนำไปสู่นามธรรมและทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจแน่นแฟ้นและจำได้นาน
6. ใช้สื่อการสอนนั้นเพื่อช่วยในการอธิบายขยายข้อความและสรุปข้อความได้
7. เพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีแก่นักเรียน
8. เพื่อเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและมี

วัฒนธรรมที่ดีในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข และการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด

2.4 คุณภาพผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 14) ได้ตั้งมาตรฐานคุณภาพผู้เรียน จำนวน 5 ด้าน 15 มาตรฐาน ประกอบด้วย

ด้านที่ 1 มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพ

- 1.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและออกกำลังกายสม่ำเสมอ
- 1.2 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน
- 1.3 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงตนเองจากสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ
- 1.4 เห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม
- 1.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและให้เกียรติผู้อื่น
- 1.6 สร้างผลงานจากการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี/นาฏศิลป์

กีฬา/นันทนาการ ตามจินตนาการ

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

- 2.1 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร
- 2.2 เคารพผู้อื่นและกตัญญูต่อบุคคลที่ต่อผู้มีพระคุณ
- 2.3 ยอมรับความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่าง
- 2.4 ตระหนัก รู้คุณค่า ร่วมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้

และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

- 3.1 มีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ และสื่อต่าง ๆ รอบตัว
- 3.2 มีทักษะในการอ่าน ฟัง ดู พูด เขียน และตั้งคำถามเพื่อค้นคว้าหา

ความรู้เพิ่มเติม

- 3.3 เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการเรียนรู้ระหว่างกัน
- 3.4 ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และนำเสนอผลงาน

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล

4.1 สรุปความคิดจากเรื่องที่อ่าน ฟัง และดู และสื่อสาร โดยการพูดหรือเขียนตามความคิดของตนเอง

4.2 นำเสนอวิธีคิด วิธีแก้ปัญหาด้วยภาษาหรือวิธีการของตนเอง

4.3 กำหนดเป้าหมาย คาดการณ์ ตัดสินใจแก้ปัญหาโดยมีเหตุผล

ประกอบ

4.4 มีความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นตามหลักสูตร

5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยแต่ละกลุ่มสาระเป็นไปตามเกณฑ์

5.2 ผลการประเมินสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์

5.3 ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนเป็นไปตามเกณฑ์

5.4 ผลการทดสอบระดับชาติเป็นไปตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

6.1 วางแผนการทำงานและดำเนินการจนสำเร็จ

6.2 ทำงานอย่างมีความสุข มุ่งมั่นพัฒนางาน และภูมิใจในผลงานของตนเอง

6.3 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

6.4 มีความรู้สึที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเอง

สนใจ

ด้านที่ 2 มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

7.1 ครูมีการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

7.2 ครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และใช้ข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

- 7.3 ครูออกแบบและการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสติปัญญา
- 7.4 ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมผนวกกับการนำบริบทและภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้
- 7.5 ครูมีการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย
- 7.6 ครูให้คำแนะนำ คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้เรียนทั้งด้านการเรียนและคุณภาพชีวิตด้วยความเสมอภาค
- 7.7 ครูมีการศึกษา วิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวิชาที่ตนรับผิดชอบ และใช้ผลในการปรับการสอน
- 7.8 ครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา
- 7.9 ครูจัดการเรียนการสอนตามวิชาที่ได้รับมอบหมายเต็มเวลาเต็มความสามารถ
- มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล
- 8.1 ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และความคิดริเริ่มที่เน้นการพัฒนาผู้เรียน
- 8.2 ผู้บริหารใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและใช้ข้อมูลผลการประเมินหรือผลการวิจัยเป็นฐานคิดทั้งด้านวิชาการและการจัดการ
- 8.3 ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ
- 8.4 ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้พร้อมรับภาระงาน
- 8.5 นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนพึงพอใจผลการบริหารจัดการศึกษา
- 8.6 ผู้บริหารให้คำแนะนำ คำปรึกษาทางวิชาการและเอาใจใส่การจัดการศึกษาเต็มศักยภาพและเต็มเวลา

มาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ชุมชน
ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

9.1 คณะกรรมการสถานศึกษารู้และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระเบียบกำหนด

9.2 คณะกรรมการสถานศึกษากำกับติดตาม ดูแล และขับเคลื่อนการ
ดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

9.3 ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และ
กิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน

10.1 หลักสูตรสถานศึกษาเหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่น

10.2 จัดรายวิชาเพิ่มเติมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัด
ความสามารถและ ความสนใจ

10.3 จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมและตอบสนองความต้องการ
ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน

10.4 สนับสนุนให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติ
จริงจนสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง

10.5 นิเทศภายใน กำกับ ติดตามตรวจสอบ และนำผล ไปปรับปรุง
การเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

10.6 จัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุม
ถึงผู้เรียนทุกคน

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการ
ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ

11.1 ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ อาคารเรียนมั่นคง สะอาดและปลอดภัย
มีสิ่งอำนวยความสะดวก พอเพียง อยู่ในสภาพใช้การได้ดี สภาพแวดล้อมร่มรื่น และมีแหล่ง
เรียนรู้สำหรับผู้เรียน

11.2 จัดโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย
ของผู้เรียน

11.3 จัดห้องสมุดที่ให้บริการสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อให้
ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองและหรือเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

12.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

12.2 จัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

12.3 จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและใช้สารสนเทศในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

12.4 ติดตามตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา

12.5 นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผน พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

12.6 จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน ด้านที่ 3 มาตรฐานการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษา เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

13.1 มีการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและใช้ ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และบุคลากรของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง

13.2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา ระหว่าง สถานศึกษากับครอบครัว ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

ด้านที่ 4 มาตรฐาน อัตลักษณ์ของสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 14 การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ ปรัชญา และจุดเน้นที่กำหนดขึ้น

14.1 จัดโครงการ กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ วัตถุประสงค์และจุดเน้นของการจัดตั้งสถานศึกษา

14.2 ผลการดำเนินงานส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ปรัชญา และจุดเน้นของสถานศึกษา

ด้านที่ 5 มาตรฐานมาตรการส่งเสริม

มาตรฐานที่ 15 การจัดกิจกรรมตามนโยบาย จุดเน้น แนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนา และส่งเสริมสถานศึกษาให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น

15.1 จัดโครงการ กิจกรรมพิเศษเพื่อตอบสนองนโยบาย จุดเน้น ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

15.2 ผลการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย

สรุปได้ว่า คุณภาพผู้เรียน หมายถึง การเตรียมความพร้อมของนักเรียนในการเรียนรู้อื่นๆ กับเรื่องต่าง ๆ ที่กำลังศึกษาอยู่ และจะศึกษาต่อไปในวันข้างหน้า ที่มีมาตรฐานตั้งไว้สำหรับการวัดคุณภาพของนักเรียนได้ว่าอยู่ในระดับใด และจะพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพนั้นได้อย่างไร

3. กระบวนการในการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้

กระบวนการในการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เชิงบวกสำหรับชุมชน ได้แก่

3.1 การสร้างความตระหนักรู้และเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดสังคมแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาโดยใช้ความรู้เป็นฐานการพัฒนา และคุณค่าของการศึกษาตลอดชีวิต

3.2 การจัดตั้งคณะทำงาน เรียกว่าคณะกรรมการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ขึ้น โดยชุมชนเอง เพื่อทำหน้าที่วางแผนการดำเนินงานพัฒนาแบบออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โครงการการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ การดำเนินการ และการประเมินผลการดำเนินการ รวมทั้งรับผิดชอบการประสานงานร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องและเป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มบุคคลในพื้นที่ เป็นต้น

3.3 วิเคราะห์สภาพชุมชนโดยรวม ได้แก่ สภาพชุมชนในปัจจุบัน ปัญหาความต้องการและความสนใจ รวมทั้งการวิเคราะห์สถานะชุมชนในการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้

3.4 กำหนดแผนการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายโครงการและกิจกรรมการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ รวมทั้งแนวทางการพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

3.5 พัฒนาแผนปฏิบัติการอย่างละเอียดสำหรับการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ สำหรับชุมชน

3.6 แสวงหาความร่วมมือจากกลุ่มเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

3.7 ดำเนินการจัดกิจกรรม โครงการเพื่อการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้

3.8 กำกับติดตามและประเมินผลความสำเร็จ

3.9 สรุปรวบรวมองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการดำเนินงานกับสมาชิก
ภายในชุมชน และชุมชนอื่นๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3.10 ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงานการพัฒนาสังคมแห่งการ
เรียนรู้

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์
เชิงบวกสำหรับชุมชน

ประกอบด้วยองค์ความรู้ที่เป็นประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาสังคม
แห่งการเรียนรู้ เพื่อการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เชิงบวกสำหรับชุมชน และแนวทางปฏิบัติ
สำหรับการนำองค์ความรู้ไปใช้ และบทบาทหน้าที่ขององค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน
การนำไปสู่การปฏิบัติยุทธศาสตร์

การพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ สามารถสรุปได้ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาบุคคลแห่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาสังคมแห่ง
การเรียนรู้
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพเพื่อการ
พัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาองค์กรความรู้สำหรับชุมชนเพื่อการพัฒนาสังคม
แห่งการเรียนรู้
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาสังคมแห่ง
การเรียนรู้
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กร/สถาบันการเรียนรู้
เพื่อการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้
- ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาการบริหารจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาสังคม
แห่งการเรียนรู้
- ยุทธศาสตร์ที่ 7 ยุทธศาสตร์การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนา
สังคมแห่งการเรียนรู้
- ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนากระบวนการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาสังคม
แห่งการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของสังคมเพื่อพัฒนาสังคม
แห่งเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 10 การพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพเครือข่ายเพื่อการพัฒนา
สังคมแห่งการเรียนรู้

5. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์
เชิงบวกสำหรับชุมชน ได้แก่

- 5.1 การมีผู้นำชุมชนที่ดี
- 5.2 มีการสนับสนุนงบประมาณ
- 5.3 มีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง
- 5.4 มีขนาดชุมชนที่เหมาะสม
- 5.5 ชุมชนมีแผนชุมชนและเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน
- 5.6 มีแนวทางการดำเนินงาน
- 5.7 มีการออกแบบชุมชนเพื่อการเรียนรู้
- 5.8 มีกลุ่มอาชีพต่าง ๆ
- 5.9 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 5.10 สมาชิกมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด
- 5.11 มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย
- 5.12 มีระบบสาธารณูปโภคที่ครบครัน
- 5.13 มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 5.14 มีระบบการประกันสิทธิความรู้ เช่น การมีเว็บไซต์ชุมชน รวมทั้งการมี

ระบบการสร้างคุณค่าของพลเมือง มีการขับเคลื่อนนวัตกรรมทางสังคม การมีองค์กร หรือ
หน่วยงาน ศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะที่มุ่งพัฒนาองค์ความรู้ของชุมชนตั้งอยู่บนฐานทุนทาง
สังคมที่แตกต่างกัน

กลไกการขับเคลื่อนชุมชนที่สำคัญนอกจากองค์ประกอบทั้งในเชิงโครงสร้างทาง
สังคมและเชิงระบบหรือสถาบันสำคัญของสังคม โดยมีการศึกษาและการเรียนรู้เป็นกลไก
สำคัญต่อการแก้ปัญหาและการพัฒนา มีการบูรณาการการเรียนรู้ การดำรงชีวิต และ
การประกอบอาชีพเข้าด้วยกันอย่างผสมกลมกลืน ยึดชุมชนเป็นฐานของการพัฒนา
กระบวนการเรียนรู้ โดยใช้ศักยภาพและทรัพยากรในชุมชนเป็นหลัก ให้ประชาชนและ

ทุกภาคส่วนร่วมในกระบวนการทำงานทุกขั้นตอนตั้งแต่การกำหนด และตัดสินใจในกิจกรรม
 สาธารณะที่เกี่ยวข้องกับตนเอง และชุมชนท้องถิ่น การสนับสนุนให้สังคมทุกส่วนและทุก
 ระดับได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และการสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้
 อันจะเป็นรากฐานที่มั่นคงในการเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

กลุ่มคณะทำงานเพื่อการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ระดับชุมชนมีบทบาท โดยตรง
 ในการสร้างชุมชนให้มีบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกัน การจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ รวมทั้ง
 การพัฒนาองค์ประกอบของสังคมแห่งการเรียนรู้ ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
 เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ ทักษะคิดที่ดี และคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเป็นองค์รวมของประชาชน
 การพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอาเซียน

เพลินพิณ ทัพมงคล (2551) กล่าวว่า สำหรับองค์การทุกองค์การการใช้ทรัพยากร
 ที่มีอยู่ในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะนั่นหมายถึง ความสำเร็จของ
 องค์กรตามจุดประสงค์ หรือเป้าหมายขององค์กรที่ได้วางไว้ และเมื่อกล่าวถึงทรัพยากร
 ในองค์กร คนในองค์กร (Human) ยังคงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่ขับเคลื่อนองค์กรไปสู่
 เป้าหมาย เพราะคนเป็นผู้ควบคุมผลผลิตของสินค้าและบริการขององค์กรที่นำไปสู่
 ความสำเร็จจนกลายเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรนั้น ๆ อย่างไรก็ตามในยุค
 โลกกิวัดนาการแข่งขันที่มีสูงของทุกองค์กร ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ หรือเอกชน
 การดำเนินการขององค์กรมักอยู่กับความไม่แน่นอน แม้การเปลี่ยนแปลงที่มีอยู่ตลอดเวลา
 องค์กรที่อยู่รอดคือองค์กรที่เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา อันเนื่องมาจากการเรียนรู้ของคนใน
 องค์กร ดังนั้น มุมมองของการบริหารทรัพยากรบุคคล หรือการบริหารทรัพยากรมนุษย์
 (Human Resource Management) จึงเปลี่ยนไปนอกเหนือจากการมุ่งคัดเลือกสรรหา และ
 คุ้มครองรักษาบุคคลแล้วนั้นต้องมุ่งสร้างการเรียนรู้หรือสร้างทุนมนุษย์ (Human Capital Building)
 ให้เกิดขึ้น เพราะความรู้ความสามารถ ทักษะของบุคคลในองค์กรที่มีอย่างต่อเนื่องจะ
 ก่อให้เกิดการพัฒนาขององค์กรที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่า อันนำไปสู่ความสำเร็จและ
 เป้าหมายขององค์กรอย่างยั่งยืนเช่นเดียวกับองค์กรทางด้านการศึกษาอย่างสถานศึกษาครู
 คือคนในองค์กรที่จะเป็นสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่องค์กร ผ่านความรู้ ความสามารถ
 ทักษะประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพที่มุ่งให้ความสำคัญต่อ
 การเรียนรู้ที่คุ้มค่าของผู้เรียนเป็นสำคัญรวมไปถึงความรู้ความสามารถที่เกื้อหนุนต่อภาระงาน
 ของการเป็นองค์กรทางการศึกษานั้นๆ ให้ดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า บทบาทการขับเคลื่อนการศึกษาในประชาคมอาเซียน นั้นเป็นการมอบหมายหน้าที่การทำงานให้แก่แต่ละประเทศในอาเซียนมีการวางที่จะทำให้มีการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน คือ บังคับสนับสนุน การบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ คุณภาพผู้เรียน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถก้าวทันสมัยเท่าเทียมกับกลุ่มยุโรป

สภาพทั่วไปของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นใหม่ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 5 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และมาตรา 8 และมาตรา 33 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของสภาการศึกษาเมื่อคราวประชุมครั้งที่ 2/2553 วันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2553 จึงกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และที่ตั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อบริหารและจัดการศึกษาสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะแต่ละระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วยท้องที่จังหวัดหนองคายและบึงกาฬ มีโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 56 โรงเรียน มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ ในการพัฒนาการศึกษาสอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาของชาติ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2545-2559 ดังนี้

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เป็นองค์กรขับเคลื่อนการจัดการการศึกษามัธยมศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนสูงขึ้น มีคุณภาพตามมาตรฐานสู่สากลพันธกิจในการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้คู่คุณธรรม พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

เป้าประสงค์ในการจัดการศึกษา

1. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ
2. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการจัดการศึกษา 15 ปี อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
3. สมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
เต็มตามศักยภาพ
4. ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ 5 กลุ่มสาระหลักให้สูงขึ้น
5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษามีความเข้มแข็งเป็นกลไกในการ
ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการสภาการศึกษา (2549 : 21) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยในกลุ่มอาเซียน พบว่า ประเทศอาเซียนทุกประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการที่จะทำให้การศึกษานั้นมีส่วนสำคัญในการให้ประเทศพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่ก้าวหน้ามากขึ้น หลายประเทศทั้งที่เป็นสมาชิกดั้งเดิมและสมาชิกใหม่ยังคงให้ความสำคัญกับบทบาทของการศึกษาในการขจัดความยากจน และการก้าวพ้นจากความด้อยพัฒนาทางเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกันได้มุ่งหวังในการศึกษาเป็นเครื่องมือในการยกระดับศักยภาพทัดเทียมกับประเทศอื่น ๆ ภายในอาเซียนด้วยกันเอง ทั้งนี้ทุกประเทศอาเซียนมีฐานการปรับปรุงและการพัฒนาการศึกษาของประเทศตั้งแต่ระดับกฎหมายสูงสุดของประเทศ

ชัยอนันต์ หาญจิต (2553 : 141) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาในประชาคมอาเซียนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความเหมาะสมกับการขับเคลื่อนการศึกษาในประชาคมอาเซียน ทั้งบนเงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม ทั้งโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาของประชาคมอาเซียนมีความเหมาะสมกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในทุกแนวทาง

ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ3) การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาในประชาคมอาเซียนในทุกด้าน โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยทางสถิติที่ .01

เอกราช อะมะวัลย์ (2554 : 89) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนช่างฝีมือทหารในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรผู้ความเป็นประชาคมอาเซียน ใน พ.ศ. 2558 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลการพัฒนาการศึกษาต่อการเข้าเป็นประชาคมอาเซียนประกอบด้วย ปัจจัยด้านความเข้าใจ ปัจจัยด้านศักยภาพบุคลากร ปัจจัยด้านคุณภาพมาตรฐาน และปัจจัยด้านการเปิดเสรีการศึกษา ในด้านปัจจัยด้านความเข้าใจ เป็นการสร้างความตระหนักและการเตรียมความพร้อม เพื่อการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ปัจจัยด้านศักยภาพบุคลากร เป็นการพัฒนาทักษะและความชำนาญที่เหมาะสมของบุคลากรโรงเรียนช่างฝีมือทหาร ในการเป็นประชาคมอาเซียน ปัจจัยด้านคุณภาพมาตรฐาน เพื่อสร้างความยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการและทักษะในฝีมือร่วมกันในอาเซียน ปัจจัยด้านการเปิดเสรีการศึกษา เป็นการสร้างความร่วมมือด้านการศึกษา ควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน

ราตรี สิงาม (2555) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ทั้งด้านนโยบายของผู้บริหาร โรงเรียนและด้านการจัดการเรียนรู้ระดับปฏิบัติการนั้น มีการเตรียมความพร้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการตื่นตัวหรือความกระตือรือร้นในการเตรียมความพร้อมสู่การเปลี่ยนแปลงที่จะมาถึงอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจเท่าที่ควร

พรศ ทิวรัศชัย (2555 : 111) ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมการบริหารจัดการในชั้นเรียนของครู โรงเรียนสัตหีบเขตฐานทัพเรือและเขตกองเรือยุทธการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียน ผลการศึกษาพบว่า 1. การเตรียมความพร้อมของการบริหารจัดการในชั้นเรียนของครู โรงเรียนสัตหีบ เขตฐานทัพเรือและเขตกองเรือยุทธการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ องค์ประกอบทางกายภาพ องค์ประกอบทางด้านอารมณ์ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพ องค์ประกอบด้านสติปัญญา และองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม 2. ผลการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมของการบริหาร

จัดการในชั้นเรียนของครู โรงเรียนสัตหีบ เขตฐานทัพเรือและเขตกองเรือยุทธการ สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียน จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3. ผลการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมของการบริหารจัดการ ในชั้นเรียนของครู โรงเรียนสัตหีบ เขตฐานทัพเรือและเขตกองเรือยุทธการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียน จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4. ผลการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมของการบริหารจัดการ ในชั้นเรียนของครู โรงเรียนสัตหีบ เขตฐานทัพเรือและเขตกองเรือยุทธการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน รายด้าน องค์ประกอบทางกายภาพ และด้านองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพ แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านองค์ประกอบทางด้านสติปัญญา มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมใจ กงเติม (2556 : 87-89) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของนักศึกษาามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านซึ่งอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความพร้อมด้านความรู้ ด้านพร้อมด้านทักษะ/กระบวนการ และด้านความพร้อมด้านเจตคติ ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบจำแนกตามคณะนักศึกษามีความคิดเห็นต่อความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาต่างคณะกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความพร้อม ด้านทักษะ/กระบวนการ และด้านเจตคติในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมกับความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยควรมีกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาอยากหลากหลาย

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Paryono (2011 : 123 – 133) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความคิดริเริ่มในเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือใต้ในการตอบสนองการเพิ่มขึ้นของการเคลื่อนย้ายแรงงานในภูมิภาคและที่อยู่ห่างไกล องค์กรแรงงานนานาชาติได้รายงานประเด็นสำคัญของความสามารถในการผลิต การศึกษา และการอพยพแสดงความสัมพันธ์บทบาทสำคัญการแข่งขันการเจริญเติบโตและการพัฒนาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การแสดงความคิดเห็นที่น่าสนใจมุมมองการเคลื่อนที่ของแรงงาน ผู้อพยพ 13.5 ล้านคนจากต่างประเทศในอาเซียน และเพิ่มจำนวนอย่างต่อเนื่องจาก

การใช้ข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิอธิบายแนวโน้มการเคลื่อนย้ายแนวโน้มการตอบสนองในภูมิภาค ประจำภาค และระดับ โรงเรียน บางความคิดที่ไม่หยุดยั้ง ในภูมิภาคระดับชาติ ทักษะ การจำแนกและข้อตกลง ขอบข่ายความก้าวหน้า คุณสมบัติ ระบบการประกันคุณภาพ ข้อตกลง และยิ่งกว่านั้น พบว่า การเริ่มต้นในระดับโรงเรียนในการตอบสนองการอพยพเคลื่อนย้ายของ แรงงาน อย่างเช่น การแก้ไขโปรแกรมหลักสูตรของโรงเรียน กระบวนการเรียนการสอน และ การเตรียมข้อมูลข่าวสารงานสำหรับผู้เรียนด้วย

Wilang, Jeffrey Dawala leo, Adisa (2012 : 43-58) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้ ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของกลุ่มประเทศอาเซียนในปี 2015 ครอบคลุมมากขึ้นในปี 2015 ที่จะรวมเข้าด้วยกันเมื่อพิจารณาจากระหว่างชาติต่าง ๆ ในอาเซียน ประกอบด้วย บรูไน พม่า กัมพูชา ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม ก่อนที่จะมีการ พิจารณาทบทวนให้ครอบคลุมกลุ่มชาติต่างในอาเซียน การศึกษาเผยแพร่ การพิจารณาที่ เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมด้วยภาษาอังกฤษโลก ทั้งผู้พูดและผู้ฟังที่เผยแพร่ผ่านทางการศึกษา ประสิทธิภาพการทำงาน การเรียนนอกห้องเรียน สื่อสารมวลชน การท่องเที่ยวและการอยู่ ต่างประเทศ วิธีที่ใช้ในการศึกษาในการทดสอบ โดยใช้แบบสอบถามใช้ขอบข่ายงานใน การศึกษาค้นคว้าและการวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก และ ความสัมพันธ์กับตัวแปรที่ครอบคลุมระดับผลประโยชน์อาเซียน

Wilang, Jeffrey Dawala leo, Adisa (2012 : 22-42) ได้ทำการศึกษาเรื่อง วิธีที่ใช้ ในการทดสอบแบบสอบถามสำหรับการพูดภาษาอังกฤษในบรูไน มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และ สิงคโปร์ และใช้ประโยชน์จากการทดสอบเพื่อตรวจหาความจริงความเข้าใจของชาวพม่า คนกัมพูชา ชาวอินโดนีเซีย ชาวลาว คนไทย ชาวเวียดนาม โดยทบทวนแบ่งกลุ่มผู้ใช้พื้นฐาน ภาษาอังกฤษตามแบบจำลองศูนย์กลางภายในสามกลุ่มคนตามบริบทในปัจจุบันล้อมรอบ ห่างไกลจากศูนย์กลาง พบว่า ระดับความเข้าใจปานกลางเป็นที่ยอมรับแผ่ขยายวงกว้างจาก ผู้ฟังสู่ผู้พูดคะแนนความเข้าใจจากการสำรวจการเปลี่ยนความเข้าใจมีความเป็นไปได้ที่มี ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวิธีการสื่อสารอย่างซ้ำของ ทักษะผู้พูด ความคุ้นเคยของการพูด ที่หลากหลายโดยมีพื้นฐานมาจากวิธีการสื่อสาร การเมือง สภาพแวดล้อมระหว่างกลุ่มประเทศ อาเซียน

Asia new monitor (2012 : 12) ได้กล่าวถึงประเทศไทย และ เวียดนามว่ายังมี ความรู้เพิ่มเติมในด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการย้ายไปอยู่ประชาคมอาเซียนในฐานะที่เป็นสมาชิก ประชาชาติเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ในการเตรียมความพร้อมของ 2 ประเทศนี้เพื่อจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ทั้งไทยและเวียดนามจะมีความใกล้ชิดกัน มากขึ้นและรับทราบข้อมูลของกันและกันเพิ่มมากขึ้นเพื่อที่เพื่อสร้างความตระหนักให้กับ ประเทศในอาเซียนในหมู่ข้าราชการและประชาชน เรื่องอาเซียนจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ ของสมาชิกทั้งหมดของประชาคมอาเซียนกลุ่มของผู้ปฏิบัติงานจากสื่อสาธารณะ ราชการกรมประชาสัมพันธ์ (PRD) จะได้เยี่ยมชมไปชมการทำงานของยังสถานอย เมื่อ 13-18 พฤษภาคม 2555 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ โปรแกรมและเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนกับ ผู้ประกอบการภายใต้ การบันทึกความเข้าใจระหว่างกรมประชาสัมพันธ์ และ ของ เวียดนามว่า ด้วยความร่วมมือในสาขา สารสนเทศ และ การกระจายเสียงนอกเหนือจากการเรียนรู้เพิ่มเติม ของทั้งสองประเทศ จากกันและกันแล้วในแง่มุมต่าง ๆ ได้ที่มุ่งเป้าไปยังเครือข่ายที่จะช่วย เสริมสร้าง ความสัมพันธ์ในอาเซียน และ มีความพยายาม สร้างชุมชนเป็นกลุ่ม ที่ให้มาพร้อมกับ โอกาสที่จะได้ พุดคุยกับ นาย เหงียน เทียน มินห์ อธิบดี กรมอาเซียนกระทรวงการ ต่างประเทศของเวียดนาม และ ได้รับรู้ ข่าวสารอาเซียนในหมู่ประชาชนในประเทศเวียดนาม ได้รับการสนับสนุนส่วนใหญ่ในด้านการศึกษาใน โรงเรียนและ สถาบันการศึกษา อื่น ๆ ส่วนใหญ่ส่วนภูมิภาค ต่าง ๆ ในกลุ่มประเทศอาเซียน ได้สำรวจ และ ประเมินระดับของกลุ่มใน ประเทศอาเซียนของประชาชนทั่วไป ตามการประเมินล่าสุดของการรับรู้ของอาเซียนในหมู่ ประชาชนเวียดนามอยู่ในระดับที่น่าพอใจผู้ปฏิบัติงาน PRD สื่อ ยังให้สัมภาษณ์ ๗๗ นาย อนุสรณ์ เอกอัครราชทูต ไทย ไปเวียดนาม ที่อ้างถึงความสัมพันธ์ ไทย เวียดนาม เป็นอย่าง ใกล้ชิด และจริงใจทั้งสองประเทศมีการเฉลิมฉลองครบรอบปีที่ 35 ของการสถาปนา ความสัมพันธ์ทางการทูตในปี 2011 ที่มีความหลากหลายของกิจกรรม ทั้งในไทยและเวียดนาม ที่เน้นการพัฒนาอย่างกว้างขวางในความสัมพันธ์ทวิภาคีการค้าทวิภาคี ระหว่างทั้งสองประเทศ มีจำนวนเกือบ เก้าล้านล้าน ดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2555 การลงทุน ของไทยในเวียดนาม มีการ เติบโตอย่างต่อเนื่องนอกจากนี้ยังการลงทุนโดยตรง ในเวียดนาม ในปี 2554 ถึง กว่าหก พันล้าน ดอลลาร์ ทำให้ ประเทศไทยกลุ่มที่ใหญ่ที่สุด ที่ 10 ของ นักลงทุนต่างชาติ ในเวียดนาม เอกอัครราชทูตเน้นถึงความจำเป็นในการที่ทั้ง 2 ประเทศจะก้าวขึ้นมาทำความร่วมมือ ทาง วัฒนธรรม และขยายความรู้เกี่ยวกับ แต่ละด้าน อื่น ๆ ทั้งนี้ในเรื่องนี้ สื่อมีบทบาทที่สำคัญใน

การส่งเสริมการรวมกลุ่มอาเซียน คนที่อยู่ในภูมิภาคคล้ายคลึงกันมาก หุ้่นนี้ คำถามคือวิธีที่จะ
 ทำให้พวกเขาารู้สึกว่าพวกเขาอยู่ในครอบครัวเดียวกันของ อาเซียน ประเทศไทย เป็น 1
 ใน 5 สมาชิกผู้ก่อตั้งอาเซียน ซึ่งได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อ 8 สิงหาคม 1967 เวียดนาม เข้าร่วมใน
 อาเซียน เมื่อ 28 กรกฎาคม 1995

Asia new monitor (2013 : 24) ได้กล่าวถึงการศึกษาไทยกับการเปลี่ยนแปลงของ
 การศึกษาไทยที่มีความสำคัญต่อประชาคมอาเซียน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้
 กำหนดให้สถาบันการศึกษาภายใต้การดูแลในการเปลี่ยนแปลงปฏิทินการศึกษาของไทย
 สำหรับจุดเริ่มต้นของภาคปีการศึกษา 2557 นี้ให้มีการเปิดภาค ตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือน
 สิงหาคมหรือกันยายนให้เหมือนกับประเทศในกลุ่มอาเซียน การศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยได้มี
 โอกาสที่จะได้สัมผัสกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเพื่อจะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558
 เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในงานสัมมนาทิศทางการจัด
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน นายชินภัทร ภูมิรัตน ได้ชี้ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ
 ในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่บางส่วนควรกระจายเพื่อให้พื้นที่อื่น ๆ จะนำมาใช้เป็น
 แบบจำลอง

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ผู้บริหารทุกคนมีการเตรียมความพร้อมที่จะนำพา โรงเรียน
 ของตนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและมีความสนใจต่อการรวมกลุ่มของประเทศอาเซียน เพื่อจัดตั้ง
 ประชาคมอาเซียนในปี 2558 และได้ให้ความสำคัญศึกษาสภาพการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่
 ประชาคมอาเซียนในหลายๆ ด้าน เช่น ด้านปัจจัยสนับสนุน ด้านการบริหารจัดการ ด้าน
 กระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านคุณภาพผู้เรียน เพื่อที่จะให้นักเรียนภายในโรงเรียนของ
 ตนเองนั้นมีความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา โรงเรียนใน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ทุกโรงเรียนมีโอกาสทางการศึกษาอย่าง
 เท่าเทียมกับ โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้บริหารมีการวางแผนที่จะนำพาโรงเรียนให้มี
 ความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนซึ่งจะนำพาให้โรงเรียนมีการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา
 สู่ความเป็นมาตรฐานสากลเพื่อความมั่นคงของประชาคมอาเซียนและสามารถนำความเป็น
 ประชาคมอาเซียน ไปสู่การแข่งขันกับภูมิภาคอื่น ๆ ทั่วโลกได้ในอนาคตต่อไป